

Program Wyborczy
Ryszarda Nowaka
Wiosna 2024

Materiał wyborczy KWW Ryszarda Nowaka Wiosna 2024. Podlega ochronie prawnej.

Szanowni Państwo, Mieszkańcy Nowego Sącza.

Przez ponad 4 lata pozostawałem w cieniu, nie krytykując, ani nawet nie komentując działań mojego następcy. Przyglądałem się jedynie temu, co się dzieje w mieście, ponieważ uznałem, że to będzie najlepsze wyjście z sytuacji i że każdemu należy dać szansę. Kiedy jednak skala błędów, nadużyć i czynionych miastu szkód przekroczyła pewne granice, uznałem, że nie można dłużej milczeć. Tego, co się dzieje w Nowym Sączu, nie da się już zamaskować prymitywną propagandą sukcesu. Coraz większa część mieszkańców dostrzega to doskonale, zwłaszcza że ciągle rośnie grono tych, którzy działania i styl sprawowania władzy przez obecnego włodarza odczuli mocno na własnej skórze. Wśród nich jest wielu, którzy w 2018 r. wsparli Ludomira Handzla swoim głosem.

Przyglądać się temu, co dzieje się w mieście, dostrzegać, że jest ono zadłużane bez należytej kontroli, a inwestycje nie są realizowane poprawnie i przejrzysto, to jedno. Podjęć decyzję o ponownym ubieganiu się o urząd prezydenta to jednak zupełnie co innego. To decyzja trudna, odpowiedzialna i wymagająca wielu przemyśleń. Do jej podjęcia skłoniły mnie dopiero dwie okoliczności. Pierwszą były liczne zachęty ze strony sędeczian oraz deklaracje ich wsparcia dla mnie, czego efektem było powołanie Stowarzyszenia WIOSNA 2024, a następnie samego Komitetu Wyborczego. Drugą okolicznością był brak pojawienia się w naszym mieście innej, realnej alternatywy dla Ludomira Handzla i jego popleczników. Nie powstały znaczące inicjatywy społeczne, nie wykształcili się nowi liderzy, zdolni wziąć na siebie odpowiedzialność za nasze miasto.

Zdaję sobie sprawę, że nie jestem idealnym kandydatem, a moje trzy kadencje nie były naznaczone wyłącznie sukcesami. Pozostawiłem jednak w mieście trwałą, pozytywny ślad, i to nie tylko w postaci inwestycji, czy modernizacji infrastruktury, przy czym uwzględniając skalę możliwości, uważam, że bardzo wiele udało się zrealizować. Proszę zwrócić uwagę, że w trakcie żadnej z moich kadencji nie było tak ogromnego wsparcia rządowego, które pozwoliłoby samorządom, w tym naszemu sądeckiemu, zrealizować i sfinansować dużą ilość zadań inwestycyjnych.

Mam także na myśli inny ślad, ten w pamięci Sędeczian. Jestem bowiem przekonany, że za czasów mojej prezydentury miasto funkcjonowało zdecydowanie lepiej niż w ostatnich latach. Nie obchodzono się z nim jak z prywatnym folwarkiem, a mieszkańcy byli traktowani z należnym szacunkiem i uczciwością. Finanse miasta były w znacznie lepszej kondycji, a interes miasta i mieszkańców był dla mnie oraz moich współpracowników najważniejszy.

Uważam, że uwzględniając mój samorządowy dorobek, kwalifikacje i doświadczenie, a także wartość wspierających mnie osób, zasługuję na ponowny wybór i daję gwarancję należytego prowadzenia naszych sądeckich spraw.

Jak wiadomo, ubiegać się będę o zaszczytny urząd prezydencki jako kandydat komitetu społecznego. Nie jestem członkiem żadnej partii, ale moje poglądy i wyznawane wartości są znane i niezmiennie. Podobnie jak moja zdolność do współpracy i dialogu oraz otwartość na ludzi mających różne punkty widzenia. Dlatego też zapraszam do współpracy wszystkich, którym zależy na innym, lepszym Nowym Sączu. Z radością i wdzięcznością przyjmę każde kolejne, te realne i te symboliczne wsparcie dla mnie i Komitetu Wyborczego Wiosna 2024 od różnych osób, środowisk oraz organizacji.

Nie zamierzam obiecywać rzeczy, na które prezydent miasta nie ma wpływu, jak również takich, które budżet miasta nie udźwignie. Nie chcę zadłużać miasta m.in. poprzez zabiegi inżynierii finansowej, a także poprzez sztuczki socjotechniczne, a później prowadząc politykę fasadową czarować wyborców pozornymi sukcesami.

Dlatego wspólnie z zespołem, który prowadził szerokie konsultacje społeczne, opracowałem Program Wyborczy, który mam przyjemność Państwu zaprezentować. Program podzielony jest na obszary tematyczne, które co wydaje się naturalne, w pewnych częściach się zazębiają. Zredagowaliśmy ten Program tak, aby sukcesywnie i analitycznie wprowadzać jego odbiorców w kolejne etapy, wyjaśniając krok po kroku, diagnozę obecnej sytuacji, opis potrzeb i problemów oraz oczekiwane przez wyborców propozycje zmian.

Deklaruję i zapewniam, że najważniejsze w moim działaniu były, są i pozostaną **transparentność i odpowiedzialność**. Zobowiązuję się do zapewnienia pełnej przejrzystości w działaniach władz miasta. Będę regularnie informował mieszkańców o podejmowanych decyzjach i wydatkach.

Bardzo ważny jest dla mnie **zrównoważony rozwój**. Dążę do harmonijnego rozwoju miasta, uwzględniając ochronę środowiska, rozwój infrastruktury, a także wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców.

Od zawsze bliskie mojemu sercu były dwie dziedziny, ściśle związane z zadaniami miasta i obowiązkami prezydenta, a są to **kultura i sport**. To ważne elementy życia społecznego, które przyczyniają się do lepszych i zdrowych relacji międzyludzkich. Będę zatem wspierał wszystkie te inicjatywy i wydarzenia kulturalne oraz sportowe, które przyczynią się do rozwoju miasta.

Jak już wcześniej wspominałem zadłużanie miasta i nieracjonalna gospodarka finansowa są najpoważniejszym zagrożeniem stabilizacji i prawidłowego funkcjonowania samorządu. Dlatego też **efektywne zarządzanie finansami**, zwłaszcza w sytuacji poważnego zadłużenia Nowego Sącza wymaga skutecznych, odpowiedzialnych i strategicznych decyzji. Będę zatem dążył do efektywnego wykorzystania środków publicznych oraz do ograniczenia zbędnych wydatków.

Od początku mojej działalności w samorządzie, a przede wszystkim przez cały okres mojej prezydentury prowadziłem efektywną współpracę z wójtami i burmistrzami sąsiednich gmin. Nie dzieliłem Sądeczan na lepszych i gorszych. Sądeczanie nie zawsze mieszkają w Nowym Sączu, ale bardzo często spędzają w nim więcej czasu niż w swoich miejscowościach. Na co dzień obserwujemy przenikanie mieszkańców załatwiających swoje sprawy, z Nowego Sącza poza jego granice lub odwrotnie. Mamy też wspólne interesy, chociażby te dotyczące usług dostarczenia wody i odbioru ścieków, odbioru śmieci czy transportu zbiorowego, które realizują dla nas wszystkich te same podmioty – sądeckie spółki komunalne. Dlatego tak bardzo ważna jest **współpraca z gminami ościennymi**, która dla rozwoju całego regionu jest kluczowa. Nie możemy ignorować sąsiednich gmin i zamykać się w oplotkach naszego miasta, to droga donikąd.

Wiemy doskonale, że woda, a w szczególności powietrze i występowanie smogu nie uznają granic, a my mieszkańcy całej Kotliny Sądeckiej doświadczamy tego w szczególny sposób. Dlatego wysiłkiem wszystkich miast i gmin Sądeczczyzny musimy zadbać o **zdrowe środowisko**. Będę wspierał wszystkie projekty mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców, a ochrona środowiska i walka z zanieczyszczeniem powietrza to moje priorytety. W tym miejscu wyraźnie chcę zaznaczyć, że planowana spalarnia śmieci w Nowym Sączu – przedsięwzięcie tyleż kontrowersyjne, co niebezpieczne – będzie miała negatywny wpływ na całe nasze otoczenie.

Nie wyobrażam sobie zarządzania miastem bez udziału w tym procesie jego mieszkańców, na co zawsze zwracałam uwagę. Nigdy nie unikałem bezpośrednich rozmów z mieszkańcami Nowego Sącza. Podejmując rozmaite konsultacje, wsłuchiwałem się w Wasze głosy, aby właściwie rozpoznać problemy i oczekiwania mieszkańców, nie nadając temu propagandowego tonu, obliczonego na zyskanie poklasku i własnej popularności, w czym celują obecne władze z prezydentem miasta na czele.

Dziś **partycypacja obywatelska w Nowym Sączu** jest pustym hasłem, a ja chcę przywrócić jej walor autentyczności, angażując wszystkich, a nie tylko wybranych mieszkańców w procesy decyzyjne.

Szanowni Państwo, wywodzę się politycznie ze środowiska postsolidarnościowego, dlatego tak ważne jest dla mnie słowo **solidarność**, które wspólnie ze słowem **godność**, niosą dla mojej działalności społecznej niezwykle przesłanie:

wracam po pięcioletniej przerwie do działalności publicznej, **by przywrócić miastu godność**.

wracam po to, by budować **Miasto Solidarności I Dialogu**.

Ryszard Nowak

Zarys Programu

Jako kandydat na prezydenta Nowego Sącza deklaruję, że moim nadrzędnym celem jest pokierowanie sprawami miasta tak, aby każdy jego mieszkaniec czuł się szanowany, zaangażowany i współodpowiedzialny za jego rozwój. Chcę, aby mieszkańcy mieli realny wpływ na to, co się dzieje w ich najbliższym otoczeniu, a także na kierunek i tempo zmian w całym mieście. Dlatego proponuję systematyczne działania takie jak:

- **Budowanie społeczeństwa obywatelskiego** – zwiększenie finansowania i wsparcia dla organizacji pozarządowych, fundacji i stowarzyszeń, które realizują projekty społeczne, kulturalne, edukacyjne i ekologiczne. Ułatwienie dostępu do informacji i konsultacji publicznych, a także do przestrzeni i infrastruktury miejskiej. Promowanie wolontariatu i aktywności obywatelskiej, w tym poprzez organizację konkursów i nagród dla najlepszych inicjatyw.
- **Angażowanie mieszkańców w podejmowanie decyzji** – naprawienie i wypromowanie systemu budżetu obywatelskiego, który pozwoli mieszkańcom decydować o wydatkowaniu części środków z budżetu miasta na projekty zgłaszane i wybierane przez nich samych. Rozszerzenie zakresu i form konsultacji społecznych, w tym poprzez wykorzystanie nowych technologii i mediów społecznościowych. Stworzenie platformy dialogu i współpracy między radnymi, urzędnikami, mieszkańcami i przedstawicielami różnych sektorów i środowisk.
- **Dbanie o potrzeby i prawa różnych grup społecznych** – zapewnienie równego dostępu do usług publicznych, edukacji, kultury, sportu i zdrowia dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich poglądów politycznych, wieku, płci, pochodzenia, orientacji, religii czy sytuacji materialnej. Wspieranie integracji i akceptacji społecznej, a także przeciwdziałanie dyskryminacji, wykluczeniu i przemocy. Wdrażanie programów i działań skierowanych do grup zagrożonych ubóstwem, bezdomnością, bezrobociem, uzależnieniami, niepełnosprawnością lub innymi problemami.
- **Wzmacnianie więzi lokalnych i regionalnych** – rozwijanie współpracy i partnerstwa między osiedlami miasta, a także między miastem a gminami i powiatami ościennymi. Wspieranie dziedzictwa kulturowego i tożsamości lokalnej, a także promowanie atrakcyjności turystycznej i gospodarczej regionu. Uczestniczenie w sieciach i projektach międzynarodowych, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z innymi miastami i regionami w Europie i na świecie.

Człowiek pochłonięty pracą i zmaganiem życia codziennego, pozbawiony dostępu do kultury, odczuwa duchową pustkę. Zależy mi na harmonijnym rozwoju Sądectzan. Dlatego chciałbym, aby Nowy Sącz stał się **Miastem Kultury i Edukacji**, w którym kultura i edukacja są priorytetami i źródłami rozwoju. Chcę, aby mieszkańcy mieli dostęp do wysokiej jakości oferty kulturalnej i edukacyjnej, a także do możliwości tworzenia i uczestniczenia w życiu artystycznym i naukowym miasta. Więcej na ten temat można przeczytać w dalszej części tego programu. W tym miejscu przedstawię kluczowe punkty mojego programu.

- **Modernizacja i rozbudowa instytucji kulturalnych i oświatowych** – zwiększenie nakładów na remonty, rozbudowę i wyposażenie nowosądectkich instytucji kultury, szkół, przedszkoli, świetlic i innych placówek edukacyjnych. Stworzenie nowoczesnych i funkcjonalnych przestrzeni dla kultury i edukacji, dostosowanych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Wybuduję **Centrum Popularyzacji Nauki „Dom Sędziwoja”, a także miejskie muzeum wraz z galerią.**
- **Promowanie lokalnych artystów i twórców** – stworzenie systemu stypendiów, nagród i dotacji dla artystów i twórców z różnych dziedzin sztuki, którzy tworzą i prezentują swoje dzieła w mieście. Ułatwienie dostępu do przestrzeni wystawienniczych, scenicznych i warsztatowych,

a także do promocji i dystrybucji ich prac. Wspieranie rozwoju kreatywności i talentów dzieci i młodzieży, a także edukacji artystycznej i kulturalnej w szkołach i poza nimi.

- **Organizacja imprez i festiwali** – organizacja i współfinansowanie różnorodnych imprez i festiwali kulturalnych, które będą przyciągać mieszkańców i turystów, a także promować lokalną kulturę i tradycję. Szczegółowy opis tych wydarzeń znajduje się w dalszej części tego programu.
- **Współpraca z uczelniami wyższymi i naukowcami** – nawiązanie i rozwijanie współpracy z lokalnymi i zagranicznymi uczelniami wyższymi i ośrodkami naukowymi, które będą prowadzić badania i projekty związane z rozwojem miasta i regionu. Wspieranie transferu wiedzy i innowacji, a także popularyzacji nauki i edukacji społecznej. Stworzenie platformy dialogu i wymiany doświadczeń między środowiskiem akademickim, samorządowym, gospodarczym i społecznym.

Środowisko naturalne i jego ochrona będzie jednym z najważniejszych obszarów, jakimi chcę się zająć. Dlatego zamierzam wdrożyć idee **Zielonego Miasta dla Wszystkich**.

- **Zielone Miasto dla wszystkich to miasto**, które dąży do harmonijnego rozwoju, przyjaznego dla środowiska, poprawy jakości życia mieszkańców i zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych. W ramach tego przedsięwzięcia będą stosowane rozwiązania technologiczne, które mają na celu zminimalizowanie negatywnych oddziaływań na środowisko, takie jak energia odnawialna, budynki pasywne, systemy oczyszczania wody i powietrza.
- **Zwiększenie terenów zielonych** to jedno z kluczowych działań w ramach idei Zielonego Miasta. Tereny zielone, takie jak parki, skwery, ogrody, łąki, lasy, mają wiele korzyści dla środowiska i ludzi. Pomagają one m.in. łagodzić zmiany klimatu, poprawiać jakość powietrza, redukować hałas, zwiększać różnorodność biologiczną, podnosić atrakcyjność i wartość nieruchomości, poprawiać zdrowie i samopoczucie mieszkańców.
- **Poprawa jakości powietrza** to kolejne ważne działanie w ramach mojego programu i idei Zielonego Miasta. Zanieczyszczone powietrze ma negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców, zwłaszcza na osoby starsze, dzieci i osoby z chorobami układu oddechowego. W celu poprawy jakości powietrza zostaną zastosowane różne rozwiązania, takie jak: propagowanie korzystania z rządowych i miejskich programów wsparcia finansowego dla modernizacji źródeł ciepła i termomodernizacji budynków oraz stosowania lepszej jakości paliw używanych do ogrzewania domów. W przypadku budynków publicznych, będących w zasobach miasta, wdrożymy stały monitoring jakości stosowanych do ogrzewania paliw. Ponadto zwiększymy ilość miejsc parkingowych dla rowerów oraz będziemy zachęcać mieszkańców do korzystania z transportu publicznego. Będziemy promować alternatywne paliwa używane do transportu takie jak gaz lub energia elektryczna, a także wykorzystanie w większym niż dotychczas stopniu **energii odnawialnej, w szczególności energii słonecznej i wiatrowej**.
- **Rozwój transportu publicznego**. Transport publiczny i rowerowy to alternatywy dla transportu indywidualnego, które pomagają m.in. zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń, ograniczyć korki i zatłoczenie na drogach, poprawić mobilność i dostępność przestrzeni miejskiej, zwiększyć aktywność fizyczną i zdrowie mieszkańców. Więcej informacji na ten temat zawarłem w dalszej części tego programu.
- **Wspieranie ekologicznych inicjatyw społecznych**. Ekologiczne inicjatywy społeczne to działania podejmowane przez mieszkańców, organizacje pozarządowe, fundacje i stowarzyszenia, które mają na celu poprawę stanu środowiska i jakości życia w mieście. Ekologiczne inicjatywy społeczne pomagają m.in. zwiększyć świadomość i zaangażowanie mieszkańców w ochronę środowiska, rozwijać społeczeństwo obywatelskie i demokrację lokalną, tworzyć pozytywne relacje i więzi społeczne, promować kulturę i edukację ekologiczną. Te działania zawsze będą przeze mnie wspierane.

CZĘŚĆ

SZCZEGÓŁOWA

Program kulturalny miasta Nowego Sącza.

Diagnoza problemów.

Stojąc przed wyzwaniem odbudowy kulturalnej materii Nowego Sącza, zobowiązuję się do przywrócenia blasku naszym najcenniejszym instytucjom i dziełom sztuki, które są sercem naszej tożsamości. Nie tylko odtworzymy przestrzenie kulturalne takie jak 30-letnia Mała Galeria, Miejski Ośrodek Kultury czy ponad 100-letni Teatr Robotniczy, ale również wzbogacimy naszą ofertę o wydarzenia, które naprawdę odzwierciedlają ducha naszej społeczności. Odrzucając puste podziwianie celebrytów, skupimy się na autentycznych wydarzeniach artystycznych, które angażują mieszkańców i są odbiciem naszych prawdziwych wartości. Starówka i jej serce – Rynek, razem z Plantami, Parkiem Strzeleckim i Amfiteatrem, staną się żywymi przestrzeniami kultury, gdzie każdy znajdzie coś dla siebie, od wydarzeń dla dzieci, po festiwale artystyczne na wysokim poziomie. Aktualnie sposób kreowania kultury w Nowym Sączu jest ściśle powiązany ze stylem prezentacji obecnego prezydenta. Udawanie kultury jest tak samo nienaturalne, jak przedmiotowe traktowanie artystów oraz aktywnych jej odbiorców. Różnicowanie ludzi na lepszych i gorszych poprzez wykorzystywanie do tego Karty Nowosądeczanina i budowanie barier, które pokrywają się z granicami administracyjnymi Nowego Sącza, nie przyczynia się do rozwoju kultury oraz jej partycypacji nie tylko przez środowisko artystyczne, ale również naszą społeczność lokalną.

Propozycje zmian.

Niezwłocznie po objęciu prezydentury zamierzam doprowadzić do współpracy z ościennymi gminami, opracować połączony i spójny kalendarz imprez kulturalnych oraz podejmować wspólne międzygminne przedsięwzięcia. Reaktywuję promocję ważnych dla miasta i regionu wydarzeń cyklicznych, takich jak Nowosądecki Przegląd Przedstawień Bożonarodzeniowych czy Sądecka Wiosna Artystyczna. Zamierzam w znaczący sposób wzbogacić i rozwinąć widowisko, jakim jest Orszak Trzech Króli, które wraz z koncertem kolęd i pastorałek powinno stać się atrakcyjnym wydarzeniem na miarę imprezy ponadregionalnej, czy wręcz ogólnopolskiej. Imprezy te, co wydaje się oczywiste, wpłyną na ożywienie tkanki naszej kultury. Zobowiązuję się do tworzenia kultury otwartej, powszechnej, ogólnodostępnej i pełnej pasji, kultury, która zjednoczy nasze miasto i przywróci mu należną dumę i rangę, a tym samym otworzy się na wszystkie środowiska wszystkich mieszkańców Sądecczyzny.

Dążąc do wzbogacenia kulturowego krajobrazu Nowego Sącza, z pełnym zaangażowaniem planuję wspierać zarówno dziedziny artystyczne zakorzenione w naszej tradycji, jak i te otwierające drzwi do nowoczesności. Oto obszary, na których skupię szczególną uwagę i zintensyfikuję nasze działania:

- **Muzyka i teatr:** Promocja lokalnych zespołów muzycznych i teatrów, organizacja koncertów oraz spektakli teatralnych czy happeningów, które będą łączyć tradycję z nowoczesnością.
- **Folklor:** Aktywne wspieranie zespołów folklorystycznych oraz organizacja wydarzeń promujących lokalne tradycje i obrzędy. Stworzymy przestrzeń dla festiwali ludowych, gdzie mieszkańcy mogą celebrować i poznawać bogactwo naszego dziedzictwa kulturowego.
- **Nowe media:** Promocja sztuki cyfrowej i wykorzystanie nowoczesnych technologii w kulturze, co pozwoli na dotarcie do kolejnych odbiorców i poszukiwanie nowych form wyrazu artystycznego.
- **Sztuki piękne:** Inwestowanie w rozwój sztuk wizualnych poprzez organizację wystaw, wspieranie lokalnych artystów i warsztatów artystycznych. Zobowiązuję się do promocji różnorodności form wyrazu, od malarstwa i rzeźby, po nowoczesne instalacje, by nasze miasto stało się żywym muzeum sztuki, w tym także na otwartym powietrzu.
- **Sztuki wizualne:** Organizacja wystaw fotograficznych, instalacji artystycznych w przestrzeniach publicznych i promocja sztuki współczesnej.
- **Literatura i poezja:** Inicjowanie spotkań z autorami, organizacja festiwali literackich i warsztatów kreatywnego pisania, promocja czytelnictwa i twórczości literackiej.
- **Edukacja kulturalna i historyczna:** Wspieranie projektów edukacyjnych, które przybliżają historię i kulturę naszego miasta, m.in. poprzez organizację wykładów, seminariów i wystaw interaktywnych.

Zaangażowanie we wszystkie te dziedziny umożliwi nam stworzenie zróżnicowanej i dynamicznej oferty kulturalnej, która będzie odzwierciedleniem bogactwa i różnorodności naszej wspólnoty.

Rozwijając naszą strategię wspierania działalności kulturalnej w Nowym Sączu, zobowiązuję się do wzmocnienia czterech kluczowych filarów naszej kultury.

- Pierwszym z nich jest **kultura amatorska**, która będzie wspierać aktywizację mieszkańców i rozwój talentów wśród dzieci i młodzieży.
- Drugi filar to **wydarzenia rozrywkowe**, mające na celu zapewnienie mieszkańcom dobrej zabawy.
- Trzeci obszar to **wydarzenia artystyczne, alternatywne i ambitne**, które dla ich odbiorców będą otwierać nowe horyzonty tzw. "kultury i sztuki wysokiej".
- Czwarty filar to **wydarzenia rocznicowo-okolicznościowe**, celebrujące nasze święta państwowe i historię.

Każdy z tych obszarów będzie systematycznie rozwijany i wspierany, tak aby Nowy Sącz stał się prawdziwym centrum kultury, zarówno dla naszych mieszkańców, jak i turystów. Jeżeli chodzi o rozwój wydarzeń rozrywkowych i artystycznych, to przede wszystkim zainicjuję i wspomogę organizację festiwali i koncertów z udziałem znanych artystów, w tym Festiwalu Muzyki Alternatywnej w Parku Strzeleckim oraz przywrócę Jesienny Festiwal Teatralny. Pomogę również wznowić festiwal filmów krótkometrażowych „Nowe Kino – Nowy Sącz”.

Ponadto będę wspierał edukację kulturalną w szkołach i na uczelniach, promując wolontariat kulturalny wśród młodzieży. Zainicjuję programy integracyjne, które połączą mieszkańców miasta z różnych środowisk.

Kalendarz planowanych wydarzeń kulturalnych:

- Nowosądecki Przegląd Przedstawień Bożonarodzeniowych w MOK – styczeń
- Widowisko „Orszak Trzech Króli” wraz z koncertem kolęd i pastorałek oraz inscenizacją scen biblijnych – styczeń
- Sądeckie Konfrontacje Amatorskich Teatrów SKAT – marzec - kwiecień
- Sądecka Wiosna Artystyczna – festiwal amatorskiej twórczości dzieci i młodzieży w MOK – maj
- Majówka (cykl imprez w ramach obchodów rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja – Rynek i Plac 3 Maja – 1-3 maja
- Piknik Rodzinny z okazji Dnia Dziecka – Park Strzelecki – 1 czerwca
- Ogólnopolskie Rodzinne Rysowanie na Rynku – czerwiec
- Festyn rodzinny na rozpoczęcie wakacji – Rynek – czerwiec
- Imieniny Miasta jako „flagowe” wydarzenie w promocji Nowego Sącza (widoczne w każdym zakątku miasta z wykorzystaniem aktywności, osiedli itp.) – czerwiec
- „Magiczne noce z Sędziwojem” (alchemia, sztuki magiczne, iluzja, performance, plastyka, teatr – Rynek, tereny wokół Baszty Kowalskiej – czerwiec-lipiec
- Międzynarodowe Sympozja Artystyczne – powstanie „Ogrodu Rzeźb” – Nowosądeckie Planty, Mała Galeria – czerwiec-wrzesień
- Poetycko-muzyczne Wieczory Artystyczne z cyklu „Pali się fajka nocy” – pod pomnikiem Adama Mickiewicza na Plantach – czerwiec-sierpień
- Festiwal Muzyki Alternatywnej – Park Strzelecki – lipiec
- Festiwal Sądeckich Muzyków – lipiec
- Sierpień miesiącem folkloru (we współpracy z okolicznymi gminami) – występy zespołów folklorystycznych z Nowego Sącza i okolicznych miejscowości – Park Strzelecki – sierpień
- Muzyczny Wrzesień – koncerty i występy znanych polskich artystów dla mieszkańców miasta – Park Strzelecki – wrzesień
- Festyn Rodzinny na zakończenie lata – Rynek – wrzesień
- Święto Teatru – Jesienny Festiwal Teatralny – „Dwa Sącze” (we współpracy z Centrum Kultury i Sztuki im. Ady Sari w Starym Sączu) – MOK i Sokół w Starym Sączu – październik
- Mały Festiwal Form Artystycznych – Mała Galeria – październik-grudzień
- Festiwal Krótkometrażowych Filmów Fabularnych „Nowe Kino – Nowy Sącz” – MOK – listopad
- Jarmark Świąteczny – Sądeckie Kolędowanie – Rynek – grudzień
- Uroczyste obchody rocznic i świąt państwowych, wzbogacone o pikniki patriotyczne, koncerty i szerokie spektrum inicjatyw lokalnych – zgodnie z kalendarzem rocznic i świąt narodowych – organizowane w kluczowych miejscach pamięci oraz popularnych przestrzeniach miejskich, takich jak Rynek czy Plac 3 Maja.

Wnioski i działania:

Moim celem jest stworzenie takiego modelu kultury w naszym mieście, w którym jest ona dostępna dla każdego, a inicjatywy kulturalne są doceniane i wspierane. Poprzez dialog z mieszkańcami i środowiskami artystycznymi, zbudujemy wspólnie program, który odzwierciedla nasze bogate dziedzictwo i aspiracje.

W duchu mojego zobowiązania do ożywienia kultury miasta, szczególną uwagę pragnę skierować na wsparcie inicjatyw oddolnych. Promowanie i wspieranie działalności stowarzyszeń, fundacji i grup nieformalnych, które są bezcennym źródłem innowacji i zaangażowania społecznego, stanowi kluczowy element mojego programu. Poprzez ułatwienie dostępu do przestrzeni publicznych, zapewnienie środków finansowych oraz możliwości promocji, chcę umożliwić tym inicjatywom rozkwit i szeroki udział w życiu kulturalnym Nowego Sącza. Wspólnie stworzymy kulturowy ekosystem w którym każdy głos ma znaczenie, a kultura jest wspólnym dobrem, rozwijającym się i inspirującym nas na co dzień, tworząc symbiozę społeczności lokalnej będącej twórcami i odbiorcami.

Zamierzam współpracować z Muzeum Ziemi Sądeckiej (dawne Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu) oraz z Archiwum Państwowym w Nowym Sączu aby tworzyć nowe możliwości jakie dają te dwie instytucje.

Ten program jest moim zobowiązaniem do ożywienia kultury naszego miasta, angażowania społeczności lokalnej i promowania dziedzictwa kulturalnego. Wierzę, że przez wspólne działania, otwarte dialogi i aktywne wsparcie dla różnorodnych form wyrazu artystycznego, możemy przekształcić Nowy Sącz w prężne centrum kultury, które będzie dumą dla wszystkich mieszkańców i atrakcją dla odwiedzających z całego kraju, a może i świata. Zobowiązuję się do ciągłego monitorowania postępów i adaptacji strategii w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby naszej społeczności. Razem zbudujemy przestrzeń, w której kultura rozwija się i inspirowa każdego z nas codziennie.

Ochrona środowiska – diagnoza sytuacji i założenia programowe.

Po przeprowadzeniu konsultacji z szeregiem ekspertów oraz po rozmowach z mieszkańcami Miasta widzę szereg błędów i zaniedbań ze strony obecnych władz Nowego Sącza w zakresie ochrony środowiska. Urząd Miasta Nowego Sącza całkowicie zaniedbał sprawy środowiskowe, które podczas moich kadencji były bardzo ważne, dzięki czemu jakość powietrza poprawiała się z każdym rokiem, na co m.in. wskazywały wyniki podawane przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. W ostatnich latach Urząd Miasta unikał przeprowadzania dużych akcji edukacyjno-informacyjnych, które były jedną z podstaw działania Urzędu podczas moich poprzednich kadencji. Po dokładnej analizie stwierdzam, że w Nowym Sączu należy skupić się na trzech największych problemach, jakie obecnie związane są ze stanem środowiska.

1. Pierwszym i chyba najważniejszym problemem, jaki każdy z nas widzi, to zła, a wręcz fatalna jakość powietrza. Nowy Sącz znajduje się w czołówce miast w Polsce i w Europie o najgorszej jakości powietrza i w zależności od źródeł jest klasyfikowany w pierwszej dziesiątce polskich miast z najgorszą jakością powietrza. Uporanie się z tym zagrożeniem to zadanie trudne, również z uwagi na położenie miasta w kotlinie. Dlatego uważam za niezbędne podjęcie szeregu konkretnych działań zmierzających do wyeliminowania niskiej emisji nie tylko z obszaru Nowego Sącza, ale również z obszaru całego powiatu nowosądeckiego i przynajmniej części powiatu limanowskiego (gminy Limanowa i Łukowica) i w tym celu niezbędna jest bliska współpraca z gminami sąsiadującymi z Nowym Sączem. Współpraca ta powinna w pierwszej kolejności skupiać się na realizacji wspólnych przedsięwzięć podejmowanych na rzecz środowiska oraz na wymianie doświadczeń i prowadzeniu razem z sąsiednimi gminami szeroko

zakrojonych akcji edukacyjnych, dzięki którym dotrzemy do wszystkich mieszkańców Sądeckizny z jasnym przekazem, że jakość powietrza ma ogromne znaczenie dla naszego zdrowia i życia. Będę również dążył do tego, aby występować wspólnie z sąsiednimi gminami do różnych funduszy o pozyskanie środków na działania proekologiczne, dzięki czemu będziemy mogli pozyskiwać większe środki na poprawę jakości powietrza na całej Sądeckiznie. Efektywna współpraca nie może jednak polegać tylko na podpisywaniu porozumień międzygminnych, które po oficjalnym złożeniu podpisów przez przedstawicieli poszczególnych samorządów, spoczną w szufladach urzędniczych biur. Niezbędna jest realizacja przyjętych zobowiązań i rzeczywista współpraca, w tym także wymiana doświadczeń w każdym możliwym spektrum wspólnych działań. Obecny Prezydent Nowego Sącza podpisał w 2019 roku wspólnie z sąsiednimi gminami *Akt Czystego Powietrza*, w ramach którego raz w roku miał przekazywać sprawozdania z podjętych działań w celu poprawy stanu powietrza w naszym mieście. Niestety jak dotychczas taki dokument nie został upubliczniony, tak więc zakładam, że w ogóle nie powstał. W mojej ocenie oznacza to, że władze miasta nie mogą pochwalić się jakimiś osiągnięciami w zakresie poprawy jakości powietrza, a dotychczasowe działania miały wyłącznie charakter pokazowy, nieukierunkowany na faktyczne działania. Urząd Miasta nie chciał również współpracować z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i podczas wprowadzania programu dotacyjnego, rozważał niedopuszczalność łączenia dotacji miejskiej z dotacją programu *Czyste Powietrze*. Moim zdaniem takie podejście słusznie zostało skrytykowane, gdyż zachęcenie mieszkańców do wymiany źródła ogrzewania powinno być traktowane priorytetowo.

2. Drugim bardzo ważnym aspektem środowiskowym, o którym całkowicie zapomniano w ostatnich latach w Nowym Sączu, jest gospodarka wodno-ściekowa. Nasze miasto praktycznie zaprzestało angażowania się w poprawę jakości wód oraz gleby. W tym przypadku absolutną koniecznością jest powrót do współpracy z Sądeckimi Wodociągami w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej, aby możliwie jak najszybciej doprowadzić do usunięcia z mapy Nowego Sącza nieruchomości bez dostępu do tych sieci. W przypadku szeregu budynków mieszkalnych nadal nie ma możliwości przyłączenia ich do sieci kanalizacyjnej; najczęściej wykorzystuje się w nich stare, nieszczęsne zbiorniki na ścieki, w związku z czym część nieczystości trafia do gruntu lub do wód, co stwarza realne zagrożenia nie tylko dla mieszkańców, ale także zwierząt i okolicznej roślinności. Całkowicie niezrozumiałe dla mnie jest zaprzestanie udzielania dotacji do przyłącza do sieci kanalizacyjnej dla osób, które chciały wykonać taką inwestycję. Oto zestawienie kluczowych inwestycji rozwiązujących problem dostępu do sieci wodno-kanalizacyjnej dla mieszkańców Nowego Sącza:

- ul. Lwowska 300 (czyli końcówka m. Nowy Sącz w kierunku na Grybów), Halna, Ziółowa, Obłazy, brak dostępu do kanalizacji sanitarnej;
- ul. Lwowska os. Niwa (za rzeką Łubinką), brak dostępu do kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej;
- ul. Sołtecka – ul. Majdan, brak dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej;
- ul. Górki Zawadzkie, brak dostępu do kanalizacji sanitarnej w części ul. Górki Zawadzkie (rejon wyjazdu do ul. Nawojowskiej);
- ul. Brzeziny (boczna), brak dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej;
- ul. Węgierska, brak dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej;
- ul. Dobrzańskiego, brak dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej;
- c.d. ul. Węgierskiej i ul. Zakładników, brak dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej;
- ul. Słowacka i ul. Olszewskiego brak dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej;

- ul. Tłoki (boczna), brak dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej;
- ul. Sikorskiego (od. Kołłątaja do ul. Paderewskiego), brak dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej.

Trzeba przy tym zaznaczyć, że **wszystkie powyższe inwestycje** mają już przygotowaną dokumentację techniczną i ważne pozwolenia na budowę.

3. Swoistą piętę Achillesa dla władz miasta stanowi również gospodarka odpadami. Zarówno Urząd Miasta Nowego Sącza, jak i jego jednostki nie radzą sobie z narastającym problemem zalegających w mieście odpadów, przede wszystkim z kwestią tzw. dzikich wysypisk. Również gospodarka odpadami komunalnymi w ostatnich latach wygląda katastrofalnie. W ostatnich latach poziom recyklingu odpadów i ponownego przygotowania ich do użycia systematycznie spada, na co wskazuje w swoich sprawozdania sam Urząd. Poziom recyklingu odpadów i ponownego ich użycia za 2018 rok wynosił 47%, po czym z każdym kolejnym rokiem spadał, a w 2021 roku osiągnął krytyczny poziom 24%, a w 2022 roku nieznacznie tylko się zwiększył do 27%. **Niskie poziomy recyklingu spowodują, że na miasto będą nakładane kary, które będą musiały być pokrywane z coraz wyższych opłat za odbiór odpadów komunalnych.** Nowy Sącz musi w 2024 roku osiągnąć poziom recyklingu w wysokości 45%, a patrząc na dotychczasowe wyniki, mam duże obawy czy taki poziom uda się osiągnąć. Dlatego jeżeli będę miała na to wpływ już moje pierwsze decyzje będą skierowane właśnie aby doprowadzić do zmiany w tym zakresie. Spółka Nova, która jest odpowiedzialna za odbiór i zagospodarowanie odpadów, w ostatnich latach skupiła się bardziej na obrażaniu pracowników organów kontrolujących, niż na podejmowaniu działań zmierzających do poprawy wyników recyklingu. Mieszkańcy Nowego Sącza dowiedzieli się o zarzutach karnych, które otrzymali prezes spółki oraz jeden z jej pracowników za swoje działania. **Każda kara nałożona na spółkę Nova za zaniedbania swoich pracowników powoduje, że pieniądze, które mogłyby zostać przeznaczone na poprawę gospodarki odpadowej, muszą zostać przeznaczone na zapłacenie kar, a w konsekwencji maleje szansa na obniżenie opłat za odpady.** Zauważyłem ponadto, że nie są prowadzone żadne skuteczne kampanie informacyjno-edukacyjne, mające na celu zachęcenie mieszkańców do racjonalnego gospodarowania oraz segregowania odpadów komunalnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, w nowej kadencji samorządowej podejmę działania polegające na:

- Doprowadzeniu do **ograniczenia emisji w perspektywie najbliższych 2-3 lat.** Jestem przekonany, że szybkie i skuteczne działania sprawią, że Nowy Sącz nie będzie już wymieniany jako miasto z najgorszym powietrzem. Będziemy pozyskiwać środki na działania proekologiczne ze wszystkich dostępnych programów kierowanych do samorządów – rządowych i wojewódzkich. Sprzyjać temu będzie obecna perspektywa budżetowa Unii Europejskiej, w której środki na poprawę jakości powietrza powinny być wykorzystywane na zieloną energię i poprawę jakości powietrza.
- Wprowadzeniu **lokalnego programu dotacyjnego** dla wszystkich mieszkańców planujących wymienić swoje ogrzewania. Program taki będzie mógł być łączony z innymi obecnie występującymi programami dofinansowania.
- Wzmocnieniu pozycji i zakresu zadań zatrudnionych w Urzędzie **ekodoradców.** Wydział Środowiska musi być całkowicie otwarty dla mieszkańców. Każda osoba, która nie jest w stanie poradzić sobie samodzielnie z organizacją wymiany ogrzewania oraz ociepleniem budynku otrzyma stosowną pomoc od Urzędu. Odpowiednio przeszkoleni pracownicy będą pomagać potrzebującym mieszkańcom na każdym etapie takich inwestycji, tj. od złożenia wniosku o dotację, przez wybór

odpowiedniego źródła ciepła, pomoc przy wyborze właściwej firmy oraz skutecznym uzyskaniu środków finansowych na taką inwestycję.

- Prowadzeniu systematycznych kampanii informacyjnych o dotacjach na wymianę sposobu ogrzewania budynków, w tym także poprzez lokalne media i media społecznościowe.
- Organizowaniu cyklicznych spotkań z przedsiębiorcami z terenu miasta poświęconych możliwościom ograniczenia emisji w ich firmach.
- Podejmowaniu adekwatnych działań zmierzających do całkowitej eliminacji spalania odpadów.
- Dążeniu do tego, aby w ciągu najbliższych 2-3 lat wszystkie posesje na terenie miasta zostały przyłączone do sieci kanalizacyjnej, a w przypadku braku takiej możliwości, aby zostały tam zainstalowane przydomowe oczyszczalnie ścieków. Zachęcenie mieszkańców do przyłączenia się do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej powinno nastąpić z jednoczesnym **przywróceniem dotacji do takich inwestycji**. Mieszkańcom, którzy nie mają obecnie możliwości przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej, przyznana zostanie pomoc finansowa do montażu przydomowej oczyszczalni ścieków.
- **Przywróceniu dopłat do wody i ścieków** według zasad stosowanych do 2018 r. dzięki czemu zachęcimy kolejne osoby do korzystania z usług Sądeckich Wodociągów, a w efekcie poprawi się jakość gleb i wód.
- Dążeniu do osiągnięcia w 2024 roku **wyżąganego poziomu recyklingu**, aby Nowy Sącz nie musiał płać kar za niedostosowanie się do tych wymagań. Spółka Nova będzie kontrolować, czy odpady, które odbiera, są faktycznie segregowane. Dzięki temu miasto uniknie kar za nieosiągnięcie odpowiednich poziomów recyklingu i będzie możliwe obniżenie opłat za odpady.
- Prowadzeniu systematycznych kontroli miejsc, gdzie powstają dzikie wysypiska śmieci i podejmowanie natychmiastowych działań w celu ich likwidacji oraz pociągnięcia winnych do odpowiedzialności.
- Ogłoszeniu programu „**Czyste Miasto**”, w ramach którego nagradzane będą osiedla z najlepszymi wynikami segregowania odpadów. Zwycięskie Osiedla będą same decydować, na co przeznaczą środki z tytułu otrzymanej nagrody.
- Stworzeniu programów autentycznej i skutecznej **edukacji ekologicznej** w szkołach, przedszkolach i osiedlach.
- Przywróceniu świetności Laskowi Falkowskiemu.
- Inicjowaniu akcji związanych z zachęcaniem mieszkańców do sadzenia drzew.

Transport zbiorowy

– diagnoza, potrzeby i przyszłość komunikacji miejskiej.

W chwili rozpoczęcia mojego urzędowania w 2006 r. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne było w fatalnej sytuacji finansowej, a firma kwalifikowała się do likwidacji. Taki los spotkał sądecki PKS. Wszystkie oprócz Starego Sącza gminy wypowiedziały umowy na obsługę komunikacyjną przez MPK, co jeszcze pogorszyło i tak bardzo trudną sytuację. Po dokonaniu restrukturyzacji spółki przeszliśmy trudną i długą drogę uczynienia z MPK przedsiębiorstwa nowoczesnego, odpowiadającego na potrzeby mieszkańców w zakresie organizowania sprawnego transportu miejskiego. Oprócz zakrojonej na szeroką skalę wymiany taboru, budowy nowego dworca autobusowego (wartość zrealizowanych

projektów ze środków zewnętrznych to ponad 84 mln zł), przywrócono połączenia komunikacyjne m.in. do gmin Kamionka Wielka, Podegrodzie czy Łącko.

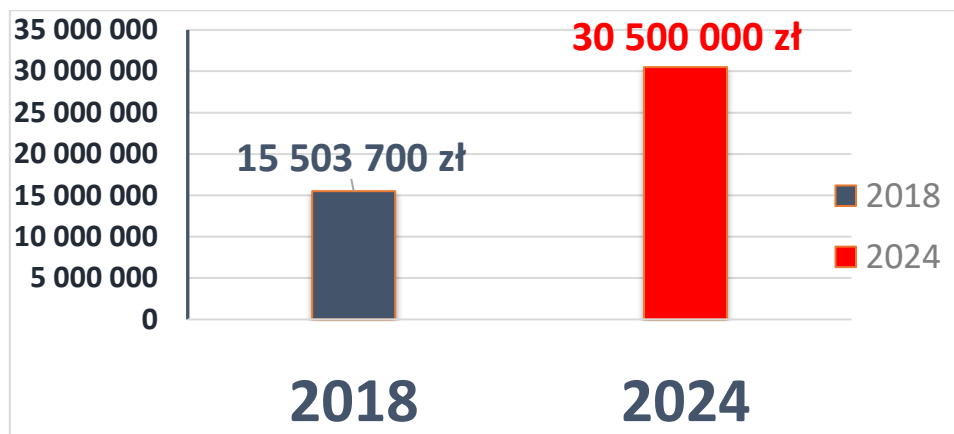
Organizacja publicznego transportu zbiorowego to jedno z kluczowych zadań samorządu lokalnego. Mieszkańcy mają zatem prawo domagać się od gospodarzy miasta zapewnienia wysokiego standardu świadczonych usług oraz zaspokajania potrzeb komunikacyjnych w sposób racjonalny i efektywny. Oczekiwane przez pasażerów standardy komunikacji to przede wszystkim jej wysoka dostępność, punktualność i niezawodność, a także wygoda i niskie koszty podróżowania.

Wyżej wymienione atrybuty dobrej komunikacji w zasadzie nie budzą kontrowersji, jednak należy odnieść się w tym miejscu do kwestii bezpłatnej komunikacji. Z pewnością Sądeczanie wysoko sobie cenią jej wprowadzenie, choć trzeba jasno powiedzieć, że **darmowa komunikacja nie istnieje** i jest to tylko propagandowy mit obecnej ekipy rządzącej na czele z prezydentem Handzlem. W istocie koszty z tym związane, szacowane na około **7 milionów złotych rocznie**, ponoszą wszyscy Mieszkańcy Nowego Sącza poprzez finansowanie bezpłatnych przejazdów z budżetu miasta.

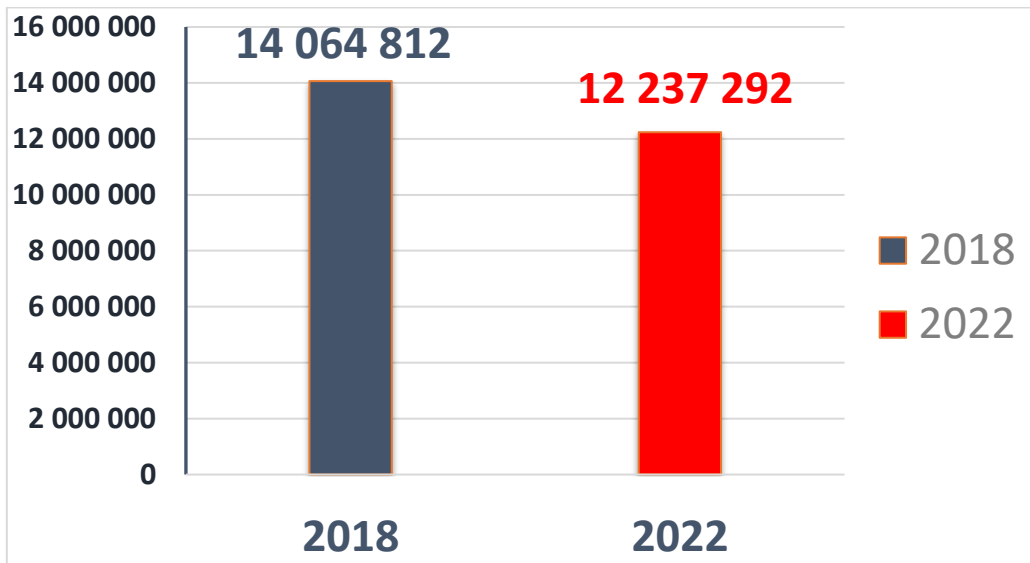
Wprowadzenie darmowej komunikacji nie wpłynęło na zwiększenie ilości pasażerów korzystających z komunikacji miejskiej, a tym samym nie wpłynęło na ograniczenie osób korzystających z samochodów i zmniejszenie zakorkowania miasta. Trzeba przy tym zaznaczyć, że wydatki na komunikację w ciągu ostatnich pięciu lat wzrosły dwukrotnie (przy niemal identycznej liczbie wozokilometrów – ok. 4 mln km rocznie), jednak nie miało to stosownego przełożenia na zwiększenie ilości przewożonych pasażerów. Dowodzą tego dane z poniższych wykresów.

Wydatki na komunikację miejską w 2018 r. i wydatki planowane na 2024 r.

(źródło: budżet Miasta Nowego Sącza)

Liczba pasażerów w 2018 r. i w 2022 r.
(źródło: sprawozdanie z działalności MPK)

Moi oponenty, a przede wszystkim Koalicja Nowosądecka i sam prezydent miasta w sposób nieuprawniony zarzucają mi, że zamierzam zlikwidować Kartę Nowosądeczanina, a w szczególności darmową komunikację. Otóż deklaruje i zapewniam, że **bezpłatna komunikacja miejska pozostanie** tak długo, jak sami Mieszkańcy nie zdecydują inaczej. W nowej kadencji przedstawię Sądeczanom wszystkie związane z tym zagadnienia i zaproponuję **przeprowadzenie referendum**, w którym wypowiemy się na temat kilku najważniejszych spraw dla miasta, w tym właśnie zachowania darmowych przejazdów bądź powrotu do taryfy biletowej sprzed kilku lat z szeregiem ustawowych i lokalnych ulg dla seniorów, dzieci, studentów i innych uprawnionych pasażerów.

Posunięcia urzędującego prezydenta zastanawiają, tym bardziej że wprowadzeniu darmowej komunikacji, która miała zachęcić do korzystania z publicznego transportu zbiorowego i zmniejszyć natężenie ruchu w mieście, towarzyszyło jednocześnie zwolnienie mieszkańców z opłat parkingowych, co w istocie jest swoistego rodzaju zachętą do poruszania się własnymi pojazdami. W moim przekonaniu działania te nie rozwiązują coraz wyraźniej widocznego paraliżu komunikacyjnego Nowego Sącza.

Proponuję zatem modyfikację sposobu korzystania z darmowych parkingów w ten sposób, że dla każdego mieszkańca będzie dostępna określona pula czasowa, dająca możliwość bezpłatnego parkowania. Będzie ją można wykorzystać w ciągu miesiąca, bez możliwości przenoszenia jej na kolejne miesiące. Zmiana ta z jednej strony pozwoli mieszkańcom na załatwienie spraw w centrum miasta (w urzędach czy przychodniach lekarskich) bez ponoszenia dodatkowych kosztów, z drugiej strony nie będzie osłabiała funkcjonowania komunikacji miejskiej jako kluczowego środka transportu do przemieszczania się na terenie miasta.

Uważam, że dobrze funkcjonująca komunikacja powinna przede wszystkim równoważyć natężenie ruchu drogowego w mieście. Po drogach Nowego Sącza porusza się 70 tys. pojazdów zarejestrowanych w mieście i co najmniej tyle samo pojazdów mieszkańców sąsiednich gmin, którzy

tutaj pracują lub załatwiają codzienne sprawy. Zatem w interesie nas wszystkich jest organizowanie komunikacji w taki sposób, aby była ona alternatywą dla transportu indywidualnego. W tym zakresie musimy budować dobre relacje z gminami sądeckimi, tworzyć podwaliny miejskiego obszaru funkcjonalnego, którego naturalną stolicą będzie Nowy Sącz. Krytycznie należy ocenić ostatnie pięć lat, kiedy to obserwowaliśmy zarówno katastrofę w relacjach miasta z naszymi sąsiadami, jak i pozorne działania na rzecz tworzenia obszaru funkcjonalnego. W tym czasie Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne rozszerzyło świadczenie usług tylko o jedną gminę, zresztą w bardzo ograniczonym zakresie. Ten stan musi się zmienić. Z szeroką ofertą komunikacyjną zwrócę się nie tylko do władarzy gmin, ale także do ich mieszkańców, będąc przy tym przekonany, że wspólne organizowanie transportu zbiorowego jest uzasadnione również ze względów ekonomicznych. Mam tu na myśli takie gminy jak Chełmiec i Korzenna, a w dalszej perspektywie rozwinięcie sieci komunikacyjnej w kierunku m.in. Grybowa.

Aby to było możliwe, konieczne jest systematyczne powiększanie taboru i wymiana znacznie wyeksploatowanej już floty MPK, liczącej dziś 84 autobusy, których średni wiek to około 10 lat. W ciągu ostatniej kadencji nasz miejski przewoźnik pozyskał jedynie 18 autobusów, z czego tylko 6 nowych, a pozostałe to pojazdy nawet 12-letnie. Zauważmy przy tym, że dla zachowania nowoczesnej i sprawnej floty należało w tym okresie zakupić co najmniej 30 nowych autobusów. W mojej opinii jest to konsekwencja niedostatecznego finansowania spółki MPK przez obecnego prezydenta miasta, wynikająca bezpośrednio z finansowania darmowej komunikacji.

Uważam, że wprowadzenie bezpłatnej komunikacji miejskiej bez zapewnienia stosownej rekompensaty (ekwiwalentu) dla MPK z tytułu utraty przychodów ze sprzedaży biletów (tj. ok. 20-25 mln zł), która pozwoliłaby w szczególności na zakup nowych autobusów, **było nieodpowiedzialne i grozi Miejskiemu Przedsiębiorstwu Komunikacyjnemu zapaścią**. Zapewniam, że uczynię wszystko, aby temu zapobiec i podkreślę po raz kolejny, że nie musi się to wiązać z likwidacją darmowej komunikacji.

Kolejna sprawa to ocena efektywności komunikacji miejskiej. Wprowadzane w ostatnim czasie zmiany przebiegu poszczególnych linii autobusowych czy rozkładów jazdy, jedynie częściowo wynikające z realizowanych remontów czy inwestycji (przede wszystkim budowy linii kolejowej do Krakowa), czy np. znaczące ograniczenie autobusów przejeżdżających przez Rynek, odbierane są przez pasażerów jako niezrozumiałe i chaotyczne. Osiedla w Nowym Sączu są skomunikowane nierównomiernie. Z peryferyjnych dzielnic autobusy odjeżdżają co godzinę, w najlepszym razie co 40 minut, gdzie indziej kursy odbywają się co kilka minut. W związku z tym zamierzam przede wszystkim zbadać **preferencje komunikacyjne pasażerów** i wypracować optymalny **model sieci i rozkładów jazdy**, który w konsultacjach społecznych poddam ocenie Mieszkańców.

Ponadto w najbliższych latach zamierzam realizować następujące przedsięwzięcia:

W obszarze kadrowym spółki:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne boryka się dzisiaj z poważnymi deficytami kadrowymi, przy czym brakuje głównie kierowców. Uważam, że kapitał ludzki jest nadrzędnym dobrem każdego przedsiębiorstwa, a właściwie zmotywowani pracownicy, mający gwarancję stabilnej pracy i satysfakcjonującej płacy, są najlepszą gwarancją dobrze świadczonych usług oraz zadowolenia pasażerów. Zależy mi również na tym, aby dobrzy pracownicy wiązali swoją przyszłość z MPK, wobec tego zamierzam **wprowadzić dodatek stażowy**.

W obszarze infrastruktury drogowej:

- przebudowa ul. Węgierskiej z uwzględnieniem budowy dodatkowego pasa ruchu dla transportu publicznego i pojazdów służb ratowniczych,
- przebudowa nowo powstałego Ronda Henryka Ferencza z wyznaczeniem by-passu w kierunku Krynicy w celu likwidacji powstających zatorów, opóźniających m. in. komunikację miejską,
- przebudowa infrastruktury drogowej, w tym budowa rond usprawniających ruch drogowy na skrzyżowaniach.

W obszarze taborowym:

- zakup pojazdów nisko- i zeroemisyjnych przy wsparciu funduszy zewnętrznych,
- przeznaczanie autobusów niskoemisyjnych, a w przyszłości zeroemisyjnych do obsługi linii biegnących przez centrum miasta i największe osiedla,
- zakup autobusów z napędem konwencjonalnym, spełniających najwyższe normy emisji spalin.

W obszarze integracji transportu i jego synergii:

- uruchomienie aplikacji dającej możliwość korzystania z wszelkich usług mobilności dostępnych w Nowym Sączu oraz gminach ościennych w celu ułatwienia dostępu do komunikacji miejskiej, międzymiastowej, kolejowej oraz usług operatorów mikromobilnych, w tym m.in. hulajnóg,
- wprowadzenie usługi transportu na żądanie – realizowanej na obszarze osiedli, na których występuje mała frekwencja na regularnych kursach autobusowych oraz do obsługi linii nocnych i weekendowych, które również charakteryzują się małą frekwencją. Do tego celu zostaną wykorzystane pojazdy zeroemisyjne, które dodatkowo mogą zostać wykorzystywane do obsługi urzędu miasta i jego jednostek.

Budżet obywatelski – diagnoza, potrzeby i przyszłość budżetu partycypacyjnego.

Budżet obywatelski to mechanizm partycypacyjny, w ramach którego mieszkańcy miasta mają prawo zgłaszać projekty zadań do realizacji z wydzielonej części budżetu, a następnie wybierać w trybie głosowania te projekty, które przeszły pozytywnie proces weryfikacji. Jest to dosyć prosty mechanizm do uwalniania potencjału istniejącego w społeczeństwie obywatelskim. **Pierwszą edycję budżetu obywatelskiego przeprowadziliśmy w 2015 r.** Okazała się wielkim sukcesem frekwencyjnym – **ponad 16 tysięcy mieszkańców Nowego Sącza wzięło udział w głosowaniu.** Zdaję sobie sprawę, że nie wszystkie elementy organizacyjne były wtedy idealnie dopracowane, ale jestem dumny, że nasz Nowy Sącz był jednym z prekursorów działań w zakresie partycypacji społecznej. I to w czasie, gdy nie istniały jeszcze żadne prawne ramy określające sposób przeprowadzania tych wyjątkowych konsultacji społecznych. W latach późniejszych organizowanie budżetu obywatelskiego zostało usankcjonowane w odpowiedniej ustawie, a samorządy otrzymały narzędzie do jeszcze sprawniejszego ich przeprowadzenia.

Zdarza się jednak, że władza nie tylko nie jest zainteresowana dialogiem z mieszkańcami, a wręcz próbuje tych mieszkańców wykorzystać. W 2019 r. obecne władze miejskie postanowiły zmienić formułę budżetu obywatelskiego. Jednocześnie postępową degrengolada

procesu weryfikacyjnego przeprowadzanego przez służby podległe prezydentowi. Miasto nie zadbało również o choćby minimalną promocję. Wszystko to doprowadziło do **frekwencyjnej zapaści, jaka nastąpiła w 2023 r. Instrumentalne wykorzystanie budżetu obywatelskiego przez właściwie cały obóz aktualnej władzy sprawiło, że mieszkańcy stracili zainteresowanie** tą formą współdecydowania, a wygrali na tym radni i ich partykularne interesy.

Uważam, że budżet obywatelski ma być przede wszystkim świętem demokracji bezpośredniej, a także powinien stanowić narzędzie, dzięki któremu mieszkańcy będą mieli jeszcze większy wpływ na otaczającą ich rzeczywistość. Budżet partycypacyjny ma być prostym, skutecznym, niezależnym od woli politycznej sposobem na zwiększenie wpływu nowosądeczan na wydatki Miasta. **Nie możemy dopuścić, aby obecna patologia trwała dłużej.** Trzeba zakończyć nieetyczne działania radnych miejskich, którzy próbują przekupić mieszkańców ich własnymi pieniędzmi. Nie możemy dopuścić do utrzymania urzędniczego ciemnienia autorów projektów. Trzeba otworzyć budżet obywatelski ponownie na aktywnych mieszkańców.

Aby tak się stało, potrzebny jest sensowny i sprawiedliwy podział środków w ramach budżetu obywatelskiego. To właśnie m.in. niezrozumiały podział pieniędzy na poszczególne osiedla Nowego Sącza, umożliwił stworzenie części patologii zderającą ideę budżetu obywatelskiego. Poszatowany budżet z niewielkimi kwotami na najmniejsze osiedla jest niesprawiedliwy i wypacza sens całego przedsięwzięcia. Mieszkańcy prawie jednej trzeciej osiedli Nowego Sącza mają do dyspozycji mniej niż 100 tys. zł. Połączenie kilku osiedli i zwiększenie puli środków przeznaczonych na nie pozwoli na realizację większych i ciekawszych projektów, które mogłyby służyć większej liczbie mieszkańców. Dobrym rozwiązaniem wydaje się również wydzielenie części budżetu np. na projekty ekologiczne lub edukacyjne.

Budżet obywatelski wraz z całą procedurą oceny zgłoszonych projektów, ich wyboru i realizacji **powinien być jak najbardziej transparentny oraz zrozumiały i sprawiedliwy.** Przez ostatnie 5 lat weryfikacja projektów przebiegała w sposób niekonsekwentny, czemu towarzyszyła atmosfera podejrzeń o celowe odrzucanie projektów ze względu na to, że ich wnioskodawcy nie należeli do grona sympatyków obecnego prezydenta. Ponadto nie można przejść obojętnie i nie zauważyć patologii lobbowania przez niektórych radnych mijającej kadencji za projektami, których jedynym celem było podniesienie ich własnej popularności. Wystarczy w tym miejscu przypomnieć o kuriozalnych wycieczkach, imprezach plenerowych, bankietach czy dancie, na które każdorazowo wydatkowano dziesiątki i setki tysięcy złotych, co w moim przekonaniu było po prostu nieuczciwe i dobitnie dowodzi wynaturzenia idei budżetu obywatelskiego. Uważam, że skoro radni w ramach swoich kompetencji dysponują narzędziami do wpływania na funkcjonowanie miasta, nie powinni angażować się w organizację budżetu obywatelskiego, ani tym bardziej składać własnych projektów.

Dlatego w nowych edycjach budżetu obywatelskiego znaczną część procesu weryfikacyjnego i decyzyjnego przekażę ocenie niezależnych ekspertów oraz zapewnię **jawność działania gremiów decydujących o kwalifikacji projektów**, a ponadto zagwarantuję możliwość odwołania się od decyzji o dyskwalifikacji wniosków składanych przez mieszkańców do Rady Budżetu Obywatelskiego.

Niezwykle ważną kwestią, która została przez obecną władzę zmarginalizowana, jest promocja idei partycypacji społecznej i samego budżetu obywatelskiego. Spadek frekwencji oraz zainteresowania społecznego tym obszarem jest związany w dużej mierze z brakiem promowania wszystkich etapów realizacji budżetu obywatelskiego – od zgłaszania projektów, fazy głosowania i procesów realizacji. Chcę przede wszystkim przybliżyć mieszkańcom tę inicjatywę i wzbudzić większe zainteresowanie, przy czym nie chodzi tutaj tylko o samo głosowanie, ale w równej mierze o aktywniejsze tworzenie i składanie projektów. Ponadto w celu zwiększenia transparentności budżetu

obywatelskiego, konieczne wydaje się promowanie zrealizowanych już inwestycji czy projektów, chociażby poprzez ich odpowiednie oznakowanie.

Reasumując w kolejnych edycjach budżetu obywatelskiego zamierzam:

- wprowadzić sprawiedliwe zasady podziału środków;
- dopuścić projekty, których realizacja będzie przewidywana na dwa lata oraz większych projektów niż to ma miejsce obecnie, a także projektów tematycznych, np. ekologicznych, sportowych czy infrastrukturalnych;
- powołać **Radę Budżetu Obywatelskiego**, której zadaniem będzie weryfikacja odwołań wnioskodawców od decyzji zespołu weryfikacyjnego;
- zwiększyć środki przekazywane na budżet obywatelski, a niezagospodarowane przy realizacji środki przekazywać na kolejne jego edycje;
- popularyzować ideę budżetu obywatelskiego oraz zrealizowane projekty.

W tej części mojego Programu nadmienię, że aktywność społeczna wyraża się w szczególności poprzez działalność w organizacjach pozarządowych, które bardzo często borykają się z brakiem wystarczających środków finansowych na swoją działalność. Są niedoceniane nie zawsze sprawiedliwie traktowane. Opisując tutaj inne obszary często zwracam uwagę na **partycypację, zaangażowanie, wolontariat i budowanie kapitału społecznego**. To podstawy dobrze funkcjonującego Państwa, jak również miasta, samorządu. Organizacje pozarządowe zaliczane są do III Sektora będąc uzupełnieniem, instytucji publicznych oraz przedsiębiorców tworząc spójną gospodarkę. W nowoczesnych społeczeństwach trudno wyobrazić sobie sytuację w której ten III sektor jest zaniedbany, marginalizowany przez władze. Chciałbym jako prezydent podejść do tego zagadnienia w taki sposób aby zmienić postrzeganie organizacji pozarządowych, wzmocnić je na „rynku” i „dać wiatr w żagle” aby wszyscy Sądząc w różnych obszarach społecznych, w różnych grupach wiekowych, o różnych zainteresowaniach i pasjach mogli się rozwijać, obdarzać zaufaniem i **budować kapitał społeczny**. Bardzo mi zależy aby poprawić funkcjonowanie Sąddeckich organizacji pozarządowych. **Ich sukces będzie również moim sukcesem**. Możemy osiągnąć go wspólnie. Dlatego zamierzam wprowadzić rozwiązania systemowe związane nie tylko ze zwiększeniem dotacji z budżetu miasta dla tych podmiotów na realizację projektów ale również poprzez wsparcie rozwoju instytucjonalnego. Utworzę **Nowosądeckie Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego**, które prowadząc profesjonalne doradztwo, merytoryczne wsparcie, szkolenia, wspólne projekty będzie pomagało sądeckim organizacjom pozarządowym.

Zarządzanie sportem.

Upływająca kadencja stała pod znakiem ograniczenia wpływu Nowego Sącza na rozwijanie jednej z podstawowych funkcji samorządu, jaką jest upowszechnianie sportu i rekreacji. Miasto przeprowadzało wyjątkowo ograniczone finansowo otwarte konkursy ofert na realizację zadań w obszarze sportu powszechnego. Powołane do funkcjonowania w tym zakresie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej – Zarząd Powiatowy znajduje się w fazie likwidacji. Organizowane przedsięwzięcia w postaci programów tzw. budżetu obywatelskiego przy sprytnym zarządzaniu

tematem stały się źródłem wsparcia dla osób z bezpośredniego zaplecza politycznego Koalicji Nowosądeckiej i Prezydenta Miasta. Organizatorzy innych przedsięwzięć w tym zakresie spotykają się wręcz z wrogim stosunkiem władz, czego namacalnym przykładem jest np. konsekwentna odmowa udostępnienia płyty Rynku Nowego Sącza na zbiórkę uczestników Festynu Rowerowego (impreza z 30-letnią tradycją). Z drugiej strony Miasto bierze udział w ogólnopolskiej akcji pn. „Rowerowa Stolica Polski” organizowanej przez Urząd Miasta Bydgoszczy!

Dotowanie sportu wyczynowego przez sprawujących władzę, szeroko reklamowane jako nowe i rewolucyjne otwarcie – szczególnie osławiony algorytm dzielący środki dotacyjne, okazał się jedynie arkuszem kalkulacyjnym, przy którym danymi wejściowymi, ręcznie manipulują wyłącznie osoby związane z Prezydentem Miasta. Nic więc dziwnego, że podział dotacji i wysokość przyznanych środków finansowych odpowiada dokładnie obietnicom Prezydenta. Co więcej, dojrzeć można zwiększanie środków dotacyjnych dla tych stowarzyszeń, w których zmieniono władze na osoby sprzyjające Prezydentowi lub obejmujące władzę w czasie rządów tej ekipy (LKS Zawada o 46%, KS Helena o 29%, LKS Jedność – dotacja na piłkę nożną o 100%, STS Sandecja o 45%). Jak działa tu algorytm widać na przykładach. Nastąpiło też **radykałne zmniejszenie innych dotacji** (przykładowo: na tenis realizator – Sądeckie Towarzystwo Tenisowe „FAKRO”, żeglarsstwo Yacht Club PTTK Oddział Beskid, NKS Karate Kyokushin).

Miasto w trakcie ostatniej kadencji **zerwało wszelką współpracę z lokalnymi związkami sportowymi**, które są naturalnymi organizatorami współzawodnictwa sportowego. Szczególnie boleję nad odwróceniem się Nowego Sącza od środowiska piłkarskiego oraz siatkarskiego. To musi ulec zmianie.

Przez ponad 5 lat sprawowania władzy przez obecnego Prezydenta nie uległy zmianie przepisy prawa lokalnego normujące funkcjonowanie klubów i stowarzyszeń sportowych. Uchwała Rady Miasta Nowego Sącza regulująca zasady udzielania dotacji została podjęta w listopadzie 2018 roku – zatem jeszcze przed objęciem władzy przez ekipę Prezydenta Handzla. Była dwukrotnie kosmetycznie nowelizowana z powodu zmieniających się przepisów dotyczących niedozwolonej pomocy publicznej (wg przepisów prawa UE). Uchwały o nagrodach w tym finansowych za wysokie wyniki sportowe i stypendiach sportowych za wysokie wyniki sportowe są jeszcze starsze. Jediną zmianą zaproponowaną przez Prezydenta jest zaprzestanie fundowania stypendiów sportowych dla młodzieży Nowego Sącza.

Ten **namacalny brak aktywności** skutkował negatywnymi zjawiskami jak wycofanie zespołu piłki ręcznej dziewcząt z rozgrywek ligowych (Nowy Sącz od lat 70. ubiegłego stulecia nie był w takiej sytuacji), zniknięcie samodzielnego podmiotu realizującego zadania w obszarze sportu osób niepełnosprawnych, dramatyczny spadek liczby zawodniczek i zawodników zarejestrowanych w Małopolskim Związku Tenisa Stołowego (11 osób), to tylko niektóre przykłady. W sposób analityczny zestawie poniżej problemy stanowiące bariery w normalnym funkcjonowaniu sportu w Nowym Sączu.

1. **Nierówny dostęp do dotacji.** Władze preferowały niektóre kluby na podstawie politycznych sympatii, a inne były dyskryminowane. To prowadziło do nierówności w finansowaniu młodzieżowego i amatorskiego sportu.
2. **Brak przejrzystości.** Zasady finansowania nie były ani jasne, ani transparentne. Kluby nie wiedziały, jakie kryteria muszą spełnić, aby otrzymać wsparcie, pomimo przyjętego przez obecnego Prezydenta Miasta algorytmu, który dawał nadzieję klubom sportowym, że otrzymają

wsparcie finansowe adekwatne do ich poziomu sportowego i ilości szkolonych zawodników. Zabrakło również **podziału na dyscypliny indywidualne i zespołowe** oraz uwzględniania poziomu rozgrywkowego i poziomu sportowego klubów i sportowców.

3. **Terminy rozstrzygnięcia konkursów** dotacyjnych były nieadekwatne do oczekiwań klubów sportowych.
4. **Kompromitująca miasto budowa stadionu Sandecji.** Pomimo zaciągnięcia kredytu w banku komercyjnym na budowę stadionu, miejska spółka pn. Nowosądecka Infrastruktura Komunalna pozostawiła ponad 100 milionów złotych (ukrytego) długu. Inwestycja była poprowadzona w sposób niekompetentny i nieodpowiedzialny, a jej fatalny obraz widać gołym okiem przejeżdżając ul. Kilińskiego. Budżet miasta, a zatem my, mieszkańcy Nowego Sącza przez długie lata będziemy ten kredyt spłacać.
5. **Nietransparentne zarządzanie Sandecją,** spółką miejską, nad którą Prezydent Nowego Sącza ma stuprocentową kontrolę. Zarządzenie sprawowane jest poprzez nieformalny zarząd składający się z klubu radnych Koalicja Nowosądecka.
6. **Zbyt wysokie ceny wynajmu** za korzystanie z obiektów sportowych zarządzanych przez MOSiR oraz **brak przejrzystej polityki cenowej MOSiR,** a przy tym **brak aktywności dyirekcji MOSiR w zakresie współpracy z klubami sportowymi.**
7. **Likwidacja działalności** takich dyscyplin sportowych jak piłka ręczna, koszykówka, siatkówka, pływanie, tenis, tenis stołowy.
8. **Gigantyczna skala zaniechań dyirekcji wydziału sportu Urzędu Miasta Nowego Sącza we wspieraniu i organizowaniu imprez sportowych.** W tym przypadku możemy mówić jedynie o biernym administrowaniu, bez zaangażowania i kreowania obszaru sportu w Nowym Sączu.

Proponuję nowe otwarcie dla sądeckiego sportu. Miasto otworzy się na istniejące podmioty realizujące zadania w tym zakresie oraz na grupy nieformalne. Realizację zadań rozpocznę od rozpoznania bieżących potrzeb, bez politycznych czy też wszelkich innych uprzedzeń, a wszyscy zainteresowani współpracą mieszkańcy, będą postrzegani jako nasi sojusznicy Przedstawiciele klubów i stowarzyszeń sportowych zostaną zaproszeni do uczestnictwa w pracach mających stworzyć fundamenty współpracy w tym obszarze. **Kluczowe założenia mojego programu to:**

- Równy dostęp do dotacji dla klubów sportowych. Opublikuję zasady finansowania i kryteria wyboru klubów. Przed wprowadzeniem zmian w finansowaniu, skonsultuję się z klubami sportowymi. Każdy klub będzie wiedział, jakie działania prowadzą do uzyskania wsparcia ze strony miasta.
- Przejrzystość finansowania. Regularnie będą publikowane raporty finansowe, aby społeczność lokalna mogła śledzić, jak wykorzystywane są środki publiczne.
- Sprawiedliwy podział środków na dyscypliny sportowe. Wprowadzone zostaną różne kryteria dla dyscyplin indywidualnych i zespołowych. Kluby zespołowe otrzymają wsparcie na podstawie wyników ligowych, a sportowcy indywidualni na podstawie osiągnięć w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych.
- Skrócenie terminów rozstrzygnięcia konkursów dotacyjnych oraz wprowadzenie efektywnych procedur oceny wniosków o dotacje. Planowanie dotacji będzie uwzględnione w wieloletniej prognozie finansowej.

- Zarządzanie budową stadionu Sandecji rozpocznię od przeprowadzenia audytu finansowego i technicznego budowy stadionu. Ujawnię wszystkie dokumenty dotyczące wydatków i zobowiązań. Kierowanie budową zostanie powierzone osobom kompetentnym i odpowiedzialnym.
- Zarządzanie Sandecją. Wybór zarządu spółki będzie jawny, przeprowadzony na podstawie kryteriów fachowości i doświadczenia. Raporty z działalności spółki będą na bieżąco udostępnione opinii publicznej.
- Zlecę przeprowadzenie analizy cen rynkowych wynajmu obiektów sportowych na Sądecczyźnie. Ceny wynajmu miejskich obiektów sportowych będą konkurencyjne, dzięki czemu zwiększy się aktywność sportowa i zainteresowanie klubów naszymi obiektami. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji nie będzie ograniczał klubom i stowarzyszeniom dostępu do swoich obiektów sportowych. Szkoły, których organem prowadzącym jest miasto, w miarę możliwości zwiększą dostępność swoich obiektów sportowych dla klubów.
- Miejski wydział ds. sportu oraz MOSiR będą aktywnie współpracować z klubami sportowymi, wspierać je organizacyjnie i promować. Kontrole klubów sportowych będą prowadzone wyłącznie na podstawie kryteriów merytorycznych.
- Działalność sportowa w zaniedbanych dyscyplinach. Zlecę opracowanie planu rozwoju sportu, uwzględniając mniej popularne dyscypliny. Jego założeniami będą organizowanie turniejów, szkoleń i kampanii promocyjnych, które pomogą w ożywieniu tych dyscyplin i kultury fizycznej w Nowym Sączu.
- Zlecę prowadzenie miejskiego systemu informacji o wydarzeniach sportowych.
- Wzmocnię współpracę z Akademią Nauk Stosowanych, w tym m.in. w celu większego wykorzystania bazy sportowej uczelni przy ul. Kościuszki oraz utworzenia lub reaktywowania AZS-u.
- Powołam Miejską Radę Sportu. Będzie ona gremium opiniodawczo-doradczym Prezydenta Miasta i pomocniczym dla Komisji Sportu Rady Miasta w obszarze kultury fizycznej.
- Będę wspierał aktywność na osiedlach mieszkaniowych, zwłaszcza tę realizowaną we współpracy ze spółdzielniami mieszkaniowymi, stowarzyszeniami lub grupami nieformalnymi, które promują różne formy rekreacji. Dotyczyć to będzie również wszelkich form rekreacji nieorganizowanej, np. rekreacji rowerowej, zawodów typu street workout, siatkówki plażowej itd.
- Odnowię sportowe kontakty międzynarodowe, szczególnie z miastami partnerskimi Nowego Sącza.

Razem zbudujemy Nowy sportowy Sącz!

Zdrowie i pomoc społeczna.

Analiza działań Prezydenta Miasta oraz podległych mu jednostek w ciągu ostatnich pięciu lat nasuwa wiele krytycznych spostrzeżeń. Współczesne czasy stawiają przed nami konieczność rozwiązywania problemów związanych z pomocą i wsparciem dla mieszkańców miasta. W dziedzinie ochrony zdrowia również obserwuję znaczny deficyt związany z kompleksowymi i systemowymi rozwiązaniami, na które ma wpływ prezydent miasta i jego administracja.

Nie dostrzegam nowych inicjatyw miasta, które byłyby odpowiedzią na narastające potrzeby osób z niepełnosprawnościami, dzieci z niedostosowaniem społecznym itd. Są też inne problemy. Współczesne rodziny, a zwłaszcza młodsze pokolenia często borykają się z problemem nadmiernego korzystania z nowych technologii. To zjawisko może prowadzić do izolacji społecznej, braku aktywności fizycznej oraz negatywnego wpływu na zdrowie psychiczne. Ponadto presja społeczna, oczekiwania dotyczące sukcesu i wydajności, a także brak wsparcia emocjonalnego, mogą wpłynąć na jakość życia młodych ludzi i ich rodzin. Uważam, że aby sprostać tym problemom, konieczna jest współpraca między wydziałami w Urzędzie, np. Wydziałem Zdrowia i Pomocy Społecznej, z Wydziałem Edukacji i Wychowania. Opieka społeczna jest dziedziną interdyscyplinarną, a obecnie niestety zauważalny jest brak współpracy placówek opieki społecznej z innymi jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi, a już z pewnością nie widać jej efektów. Dostrzegając w sferze zdrowia i opieki społecznej te i szereg innych problemów, zamierzam w nowej kadencji samorządowej zrealizować program, którego zarys przedstawia się następująco.

1. Centrum Usług Społecznych (CUS). Kluczowym elementem mojego programu będzie utworzenie **Centrum Usług Społecznych**, jako instytucji wielofunkcyjnej, przyjaznej i załatwiającej kompleksowo sprawy dla ogółu społeczeństwa. W tym celu zamierzam zrealizować inwestycję związaną z budową siedziby tej nowej placówki, którą chciałbym ulokować obok Rynku Maślanego, w miejscu dawnej siedziby Straży Pożarnej. Aby to było możliwe, doprowadzę przede wszystkim rozpoczętą już przeze mnie procedurę zdobycia tytułu prawnego do tej nieruchomości od Skarbu Państwa. Dzisiejsza siedziba Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest znacznie oddalona od centrum miasta, co stanowi dla mieszkańców znaczne utrudnienie, natomiast umiejscowienie CUS w planowanej lokalizacji, będzie jednocześnie działaniem na rzecz ożywienia sądeckiej starówki. Na sfinansowanie tej inwestycji pozyskam również środki zewnętrzne, zwłaszcza z funduszy unijnych. Powołanie Centrum jest koniecznością z uwagi na rosnący popyt na usługi społeczne, a to na skutek zachodzących w Polsce, jak i całej Europie zmian cywilizacyjnych, procesów demograficznych czy zmieniającej się świadomości społecznej. Uzasadnieniem powołania CUS są również zalecenia Unii Europejskiej, z których wynika, że rozwój i integracja usług społecznych należą do priorytetów unijnej polityki społecznej i co za tym idzie, są naturalnym etapem rozwoju społeczeństwa w Europie. Centrum Usług Społecznych będzie miejscem, w którym każdy mieszkaniec Nowego Sącza, bez względu na status społeczny, rodzinny czy majątkowy otrzyma wsparcie w zakresie dopasowanym do indywidualnych potrzeb w takich obszarach jak polityka prorodzinna i wspieranie rodziny, system pieczy zastępczej, pomoc społeczna, wspieranie osób niepełnosprawnych, mieszkalnictwo, edukacja publiczna, przeciwdziałanie bezrobociu, reintegracja zawodowa i społeczna, promocja i ochrona zdrowia, kultura, kultura fizyczna i turystyka i pobudzanie aktywności obywatelskiej. Centrum będzie też upowszechniać społeczne formy wsparcia usługowego realizowanego na zasadzie wolontariatu, samopomocy czy pomocy sąsiedzkiej. Realizacja usług odbywać się będzie przy ścisłej współpracy lokalnych usługodawców, to jest organów administracji publicznej, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Centrum będzie oferować szeroki dostęp do zintegrowanych usług społecznych w uproszczonym trybie, między innymi rozwijając sieć usług środowiskowych, wzmacniając więzi społeczne, będzie integrować i rozwijać wspólnoty, budować ideę samopomocy, a tym samym dawać poczucie bezpieczeństwa i poprawiać, jakość życia wszystkich członków naszej społeczności. Przekształcając Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu w Centrum Usług Społecznych, należy zaznaczyć, że działania z zakresu pomocy społecznej, prowadzone będą na dotychczasowych zasadach, jako dział pomocy

społecznej, natomiast dodatkowe działania lub usługi będą realizowane w dziale usług społecznych. Centrum zapewni mieszkańcom miasta Nowego Sącza dostęp do kompleksowych usług społecznych, których przedmiotem będzie wspieranie osób i rodzin w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb i umożliwienia życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie samodzielnie pokonać.

- 2. Reaktywacja Izby wytrzeźwień.** Decyzja obecnego Prezydenta o likwidacji Izby Wytrzeźwień przyniosła katastrofalne konsekwencje, przede wszystkim dla pacjentów i personelu sądeckiego szpitala. Dlatego uważam za konieczne odtworzenie tej instytucji, które natychmiast odciążą Izbę Przyjęć i Szpitalny Oddział Ratunkowy. Zlecę ponadto przeprowadzenie analizy efektywności działania i finansowania Izby Wytrzeźwień oraz możliwości alternatywnych rozwiązań udzielania świadczeń pacjentom nietrzeźwym. Będę inicjował realizację programów profilaktycznych podejmowanych na rzecz osób z problemem alkoholowym i osób współuzależnionych.
- 3. Utworzenie schroniska dla bezdomnych kobiet oraz noclegowni dla kobiet i mężczyzn.** Utworzę specjalne schronisko dla kobiet oraz zainicjuję utworzenie noclegowni, aby zapewnić bezpieczne miejsce dla osób bezdomnych. Ponadto zlecę opracowanie specjalnych programów terapeutycznych i socjalizujących.
- 4. Utworzenie ośrodka dla rodziców dzieci z niepełnosprawnościami.** Zlecę stworzenia miejsca, gdzie rodzice dzieci niepełnosprawnych będą mogli odpocząć i zyskać potrzebne im wsparcie. Opracuję program przeznaczony specjalnie dla tych rodziców, aby oprócz wsparcia organizacyjnego rodziny te otrzymały wsparcie terapeutyczne i psychologiczne. Ośrodek będzie inicjatorem zajęć, warsztatów i wolontariatu związanych z opieką nad dziećmi z niepełnosprawnościami.
- 5. Rozszerzenie miejsc w Dziennym Domu Seniora i Centrum Sądeckiego Seniora.** Zainwestuję w rozbudowę i modernizację tych placówek, aby zapewnić większą ilość miejsc dla seniorów. Będę kontynuował rozpoczętą w 2016 roku politykę senioralną w mieście.
- 6. Wsparcie seniorów w dostępie do usług społeczno-kulturalnych.** Przeanalizuję możliwość zorganizowania w ramach wolontariatu lub częściowo odpłatnie programu uwzględniającego dowóz seniorów do lekarza, kina czy fryzjera, a także świadczenia usług dla seniorów w miejscu ich zamieszkania, takich jak np. drobne naprawy czy sprząatanie.
- 7. Integracja międzypokoleniowa.** Zorganizuję kluby, warsztaty, projekty, w których młodsze pokolenia będą mogły uczyć się od seniorów, a seniorzy będą mogli korzystać z wiedzy młodszych. Tematy będą mogły obejmować np. naukę gry w szachy, obsługi komputera, języków obcych, origami, gotowania czy rękodzieła. Integracja międzypokoleniowa to ważny aspekt społeczny, który ma na celu budowanie silnych więzi rodzinnych, społecznych i kulturowych. Przyczynia się do wzrostu spójności społecznej i poprawy jakości życia.
- 8. Miejska wypożyczalnia sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego.** Skoordynuję współpracę z wypożyczalniami sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego na terenie Sądecczyzny lub zlecę utworzenie takiej wypożyczalni w ramach struktur Centrum Usług Społecznych.

9. **Skoordynowania działań związanych z rehabilitacją.** Zorganizuję i skoordynuję współpracę pomiędzy CUS, organizacjami pozarządowymi, specjalistami i podmiotami prowadzącymi wolontariat, w kwestii zapewnienia wsparcia dla osób potrzebujących rehabilitacji.
10. **Oferta dla dzieci na okresy przerw w zajęciach szkolnych.** Zorganizuję dodatkowe zajęcia i programy dla dzieci w okresach wakacji letnich i ferii zimowych, co najmniej w godzinach od 6:30 do 16:00 w ramach wolontariatu, lub częściowo odpłatnie, aby rodzice nie byli zmuszeni do wykorzystania w tym czasie urlopów wypoczynkowych. Zlecę dyrektorom szkół oraz kierownictwu wydziałów edukacji i zdrowia wdrożenie odpowiednich programów w zakresie zagospodarowania dzieciom wolnego czasu podczas przerw od nauki szkolnej.
11. **Programy profilaktyczne w zakresie zdrowia psychicznego, uzależnień i zdrowego stylu życia.** Zlecę opracowanie programu oraz organizację warsztatów, prelekcji i programów edukacyjnych, które pomogą w radzeniu sobie ze stresem, agresją, nauką koncentracji, zdrowym odżywianiem i innymi aspektami zdrowego życia. Działania te będą kompleksowo wdrażane w porozumieniu Wydziału Edukacji i Ośrodka Interwencji Kryzysowej.
12. **Programy terapeutyczne dla sprawców przemocy domowej.** Zlecę opracowanie różnych form wsparcia dla osób dopuszczających się przemocy domowej, takich jak terapie, edukacja czy programy resocjalizacyjne.
13. **Współpraca z okolicznymi samorządami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi.** Nawiążę dialog z sąsiednimi gminami i powiatami w celu wspólnego rozwiązania problemów społecznych. Stworzę platformę współpracy, aby instytucje sąsiednich gmin, powiatów oraz organizacje pozarządowe mogły wymieniać się wiedzą i doświadczeniem.
14. **Obniżenie kosztów funkcjonowania jednostek opieki społecznej, w szczególności za najem i opłat za energię elektryczną. Przejrzysta polityka przetargowa.** Zlecę przeprowadzenie audytu energetycznego placówek pomocy społecznej. Będę poszukiwał możliwych oszczędności poprzez efektywne zarządzanie zasobami, negocjacje z dostawcami energii i poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania. Podejmę działania na rzecz uruchomienia instalacji fotowoltaicznych na obiektach związanych z opieką społeczną i ochroną zdrowia, o ile warunki techniczne na to pozwolą. Zlecę ponadto analizę zasobów miejskich w celu przeniesienia jednostek miasta do lokali i budynków będących własnością miasta, bądź będących własnością np. Skarbu Państwa, co pozwoli zmniejszyć, bądź całkowicie wyeliminować koszty najmu lokali. Przeprowadzę analizę procesów przetargowych, aby doprowadzić do bardziej efektywnego wykorzystania środków publicznych.
15. **Doskonalenie kadr zajmujących się opieką społeczną.** Zlecę opracowanie specjalnego programu szkolenia pracowników, aby zainwestować w szkolenia i rozwój zawodowy pracowników, dzięki czemu podniesiemy, jakość świadczonych usług.
16. **Wolontariat.** Będę czynił wszelkie starania, aby w naszym mieście zintensyfikować działalność wolontariatu, który jest jednym z najpiękniejszych przejawów zaangażowania społecznego. Aktywizacja młodzieży, seniorów i wszystkich, którzy dobrowolnie chcą włączyć się w pomoc potrzebującym, przyniesie obopólne korzyści. Potrzebujący uzyskają bezpłatną pomoc, a wolontariusze będą rozwijać swoje umiejętności interpersonalne, empatię i zdobywać nowe

doświadczenia. Jest to bardzo ważny i istotny element w realizowaniu projektów społecznych i dostarczaniu pomocy potrzebującym w dziedzinie zdrowia i opieki społecznej.

Edukacja.

Program ten dotyczy edukacji, bardzo trudnego i ważnego obszaru naszego życia. Wbrew pozorom takie opracowanie wyborcze nie powinno być skierowane wyłącznie do nauczycieli. Bardzo ich cenię, znając to środowisko w pewnym sensie od środka, ponieważ moja żona jest nauczycielką w szkole podstawowej. Kieruję ten program do kilku grup, które tworzą społeczność szkolną, a których zapatrywania, potrzeby czy dążenia bywają niekiedy różne. Tymi grupami są: **rodzice, ich dzieci, nauczyciele oraz dyrektorzy** szkół. Dlatego moim celem będzie wprowadzenie takich mechanizmów, które przyczynią się do tworzenia prawdziwej wspólnoty mającej do spełnienia ten sam cel społeczny i dążącej do uzyskania jak najlepszych efektów.

Edukacja w Nowym Sączu nie odbiega poziomem, jak również potrzebami od innych podobnych miast w Polsce. Jest to w mojej ocenie obszar niewystarczająco zagospodarowany, a który mógłby stać się kołem zamachowym dla Nowego Sącza. Analizując system nauczania oraz często **zmieniającą się podstawę programową w polskiej oświacie** dostrzegam potrzebę zorganizowania w Nowym Sączu takiego systemu edukacji, który będzie sprzyjał uczniom zdolnym w ich dynamicznym rozwoju a tym uczniom, którzy mają inne upodobania niż nauka, pozostawił większą swobodę i dał szansę na przyswojenie wiedzy na poziomie umożliwiającym im funkcjonowanie w społeczeństwie, gwarantując im „normalne życie”. Współczesne badania potwierdzają, że system edukacyjny nie sprzyja naturalnym procesom uczenia się oraz zdrowemu i twórczemu rozwojowi. Szkoła nie uczy ważnych życiowych cech i umiejętności, a tym samym nie najlepiej przygotowuje młodych ludzi do swobodnego i odważnego poruszania się we współczesnym świecie. Zgodnie z opiniami licznych naukowców system edukacyjny skutecznie zabija w dzieciach wrodzony geniusz oraz wewnętrzną motywację do nauki i działania. Przeanalizowałem to wraz z zespołem moich współpracowników i stwierdzam, że powinniśmy się skoncentrować w naszych szkołach na takich obszarach, które w szczególności będą zwracały uwagę na:

- **motywację**, która jest kluczowym czynnikiem wpływającym na proces uczenia. Uczniowie, którzy są wewnętrznie zmotywowani, osiągają lepsze wyniki w nauce. Dlatego ważne jest, aby system edukacyjny stymulował tę wewnętrzną motywację, a **ambitnym nauczycielom ułatwiać pracę nad rozwojem dzieci uzdolnionych**.
- **twórczość i rozwijanie myślenia kreatywnego**, rozwiązywania problemów i innowacyjności.
- **indywidualizację i różnorodność**; system powinien uwzględniać różne potrzeby, predyspozycje, tempo nauki i style uczenia się uczniów. **Różnorodność** jest bogactwem. Szkoła powinna promować tolerancję, zrozumienie i akceptację różnic kulturowych, społecznych i indywidualnych. Zawsze byłem otwarty na ludzi na ich różnorodność, starałem się też to zaszczepić wśród moich współpracowników. Chciałbym **pozwoić uczniom być sobą**, dając im przestrzeń do **rozwój we własnym tempie**.
- **praktyczne umiejętności i edukację życiową**. Szkoła często skupia się na teorii, ale praktyczne umiejętności, takie jak zarządzanie finansami, metody rozwiązywania konfliktów czy komunikacji interpersonalnej są równie ważne. Będę zabiegał o współpracę z sądeckimi uczelniami

o zaangażowanie się w rozwój procesu dydaktycznego w szkołach, tak aby stworzyć jak najwięcej praktycznych możliwości podnoszenia kompetencji poprzez zajęcia praktyczne. Zaproszę do współpracy firmy, w których uczniowie będą mogli odbywać praktyki. Wreszcie wspólnie z Radą Miasta stworzymy system dotacyjny, aby organizacje pozarządowe mogły realizować projekty wykraczające poza podstawę programową. Również edukacja życiowa, powinna być integralną częścią programu nauczania. Wiedza o zdrowiu, prawach obywatelskich, zrównoważonym stylu życia jest niezbędna.

- **oceny i stres;** system oceniania może wpływać destrukcyjnie na motywację uczniów, a oceny oparte na rywalizacji mogą prowadzić do stresu i obniżonej motywacji. Dlatego **rywalizację** chciałbym przenieść **na szkolne boiska** lub do sądeckich klubów sportowych a uczniów motywować przedstawiając im nowe możliwości zdobywania wiedzy, **np. poprzez Centrum Popularyzacji Nauki pn. „Dom Sędziwoja”**.

Powyższe konstatacje wskazują na potrzebę transformacji systemu edukacyjnego i tworzenia bardziej efektywnego i przyjaznego środowiska edukacyjnego. Dążąc do tego celu, będę zarówno wsłuchiwał się w głos środowiska, jak i będę otwarty na nowe pomysły sprzyjające rozwojowi sądeckiej edukacji i młodego pokolenia. Chciałbym też, aby Młodzieżowa Rada Miasta Nowego Sącza stała się przekąźnikiem potrzeb i problemów młodzieży szkolnej i aby ściśle ze mną współpracowała i doradzała w sprawach m.in. edukacji. Będę wpierał tę Radę odpowiednimi działaniami, aby ją upodmiotowić i nadać jej właściwą rangę.

Prezydent miasta co prawda nie ma wpływu na ustalanie podstawy programowej, ale może kreować politykę edukacyjną poprzez wewnętrzne programy miasta wykraczające poza podstawę programową, stwarzając rozwiązania dające więcej możliwości dyrektorom szkół i nauczycielom do lepszej i bardziej efektywnej pracy. Dlatego zamierzam **wprowadzić motywacyjny system wynagradzania nauczycieli ambitnych, kreatywnych, zaangażowanych**. Jednak zanim uda się wprowadzić innowacyjne rozwiązania w sądeckich szkołach, uporządkuję i zreorganizuję niektóre obszary związane z edukacją, które w moim przekonaniu funkcjonują wadliwie, niekiedy wręcz fatalnie. Oto zarys tych działań.

1. Rolą wydziału odpowiedzialnego w mieście za obszar edukacji jest koordynacja systemu oświaty i współpraca ze szkołami, aby sądecką edukację ożywić i spowodować, że miasto stanie się najlepszym w regionie ośrodkiem edukacyjnym. Dlatego wprowadzę zmiany w systemie zarządzania oświatą w Nowym Sączu. Obecnie dyrektorzy szkół, a co za tym idzie nauczyciele, nie mogą liczyć na życzliwą współpracę lub doradztwo ze strony Wydziału Edukacji, który de facto stał się jedynie organem kontroli.
2. W Urzędzie Miasta powinna pracować kadra, zwłaszcza kierownicza z umiejętnościami zarządczymi, która będzie otwarta na sugestie dyrektorów placówek oświatowych. Niekompetencja urzędnicza jest dzisiaj widoczna gołym okiem. Dlatego wprowadzę system naboru i szkolenia urzędników oparty m.in. o wymienione kryteria.
3. Nowy Sącz jest jednym z niewielu miast w Polsce, które współpracując z firmą Vulcan, przyjęło tzw. Bon Edukacyjny, na czym wyraźnie tracą placówki oświatowe. Dlatego też chcę zlikwidować ww. bon. Efektem tego będzie zwiększenie godzin na zajęcia edukacyjne dla dzieci.
4. Ujednotwię dla wszystkich szkół wypłaty wynagrodzeń dla nauczycieli za godziny ponadwymiarowe. Różna interpretacja zapisów uchwały Rady Miasta z dnia 22 kwietnia 2014 r. powoduje różnorodność wypłacania wynagrodzeń nauczycielom w Sądeckich placówkach.

5. Opracuję przejrzysty i transparentny regulamin zastępstw doraźnych w placówkach. Nie może być tak, że są nauczyciele, którzy wykorzystując bliższe relacje z dyrektorem szkoły, mają po kilkanaście, a nawet kilkadziesiąt godzin ponadwymiarowych więcej od innych, otrzymując od dyrekcji szkoły zastępstwa doraźne. Takie praktyki tworzą w szkołach patologie, a zgodzimy się z tym wszyscy, że nauczyciele powinni być traktowani sprawiedliwie.
6. Ujednoczę pensum, określając dla wszystkich nauczycieli zajęć praktycznych i laboratoryjnych w szkolnictwie zawodowym stałą liczbę godzin do przepracowania. Obecnie funkcjonujący system rozliczania nauczycieli w Nowym Sączu jest nietransparentny, niejednolity, a przez to krzywdzący wielu nauczycieli. Tę zmianę wprowadzę najszybciej, jak będzie to możliwe.
7. Ujednoczę również zasady wynagradzania dla wszystkich nauczycieli wychowania przedszkolnego uczących w grupach najstarszych. Nauczyciele nie będą zaskakiwani ilością godzin do przepracowania i wysokością wynagrodzenia.
8. Dyrektor placówki oświatowej jest przede wszystkim pedagogiem, ale pełni też funkcję menadżerską, do pełnienia której potrzebna jest nierzadko specjalistyczna wiedza techniczna. Dlatego w nowej strukturze organizacyjnej Urzędu, powołam komórkę organizacyjną wspierającą dyrektorów wszystkich placówek oświatowych, po to, aby ich odciążyć w kwestiach technicznych.
9. Pracownicy obsługi w placówkach oświatowych zatrudniani będą na podstawie dokładnego przeliczenia współczynnika powierzchni do sprzętania w stosunku do liczby uczniów w danej szkole. W ten sposób wyeliminuję spory dotyczące sprawiedliwego rozliczania tej pracy.
10. Pracownicy szkół i przedszkoli otrzymają kartę parkingową, umożliwiającą bezpłatne parkowanie podczas realizacji prac służbowych w Urzędzie Miasta lub innych instytucjach. Zaproponuję również wariant korzystania z bezpłatnej komunikacji dla tych pracowników, którzy nie posiadają takich uprawnień. w zamian za dodatkowe bonus dla szkoły.
11. Bardzo dokładnie wspólnie z dyrektorami szkół przeanalizuję możliwość racjonalnego prowadzenia oddziałów klasowych pod kątem liczby uczniów w klasie, ich poziomu wiedzy i predyspozycji. Decyzje dotyczące zmniejszania liczby uczniów powinny przyczynić się do bardziej efektywnej nauki. W przypadku techników zmniejszanie liczby uczniów po przedstawieniu im atrakcyjnej oferty zwłaszcza nauczania przedmiotów praktycznych lub zawodowych może spowodować zasilenie klas branżowych, dzięki czemu uczniowie o niższych wynikach w nauce pozostaną w danej szkole, będąc uczniami klas branżowych, a nie tak jak to ma miejsce obecnie, będą przechodzili do innych szkół prywatnych lub do szkół poza Nowym Sączem.
12. W obecnej kadencji zauważalne jest preferowanie wybranych placówek oświatowych, co w konsekwencji powoduje nietransparentne i nieracjonalne wydatkowanie środków finansowych na poprawę infrastruktury wewnętrznej i zewnętrznej. Dlatego będę finansował remonty na podstawie danych pozyskanych m.in. od pracowników ze specjalnie powołanej (w nowej strukturze) komórki urzędu, o czym wcześniej w tym programie już zaznaczyłem.
13. Niektóre szkoły nie mają sal gimnastycznych, dlatego w miarę możliwości zmodernizuję istniejącą infrastrukturę sportową przy tych szkołach lub tę znajdującą się w ich najbliższej okolicy. Zaproponuję tym placówkom dodatkowy pakiet sportowy, umożliwiający zorganizowanie zajęć w miejskich obiektach sportowych. Zamierzam doprowadzić do zaplanowanej wiele lat wcześniej budowy dwóch hal sportowych – przy Zespole Szkół Ekonomicznych i Szkole Podstawowej nr 7 oraz przy Szkole Podstawowej nr 15. Będzie to możliwe po zapoznaniu się z prawdziwym zadłużeniem Nowego Sącza, rzeczywistymi kosztami dokończenia budowy stadionu oraz innymi ukrytymi kosztami czy zobowiązaniami budżetu miasta. Informacje na ten temat najczęściej są

ukrywane przez obecne władze miasta, a jeśli opinia publiczna jest informowana, to zazwyczaj podaje się dane niedokładne i w ograniczonym zakresie.

14. Zlecę opracowanie regulaminów korzystania z infrastruktury sądeckich szkół, w pierwszej kolejności tych placówek, gdzie znajdują się obiekty sportowe. Regulamin będzie uwzględniał wszystkie budzące do tej pory kwestie takie jak: odpowiedzialność za obiekt po zamknięciu szkoły, zwrot kosztów związanych z wykorzystywaniem infrastruktury szkoły, rozliczenia przychodów uzyskiwanych za wynajem tej infrastruktury oraz jednolity cennik za wynajem, uwzględniający realnie ponoszone przez szkołę koszty.
15. Przedstawię wszystkim szkołom pakiet sportowy, uprawniający uczniów do bezpłatnego korzystania z infrastruktury MOSiR. Będzie on powiązany z osiągnięciami uczniów i nauczycieli każdej szkoły, aby w ten sposób motywować do aktywności i rozwoju.
16. Jak już wcześniej przedstawiłem w tym programie, bardzo zależy mi na promowaniu uczniów zdolnych, jak również tych mniej zdolnych, ale ambitnych i chcących się rozwijać, którzy wymagają nieco innej ścieżki nauki. Jednocześnie zależy mi na tym, aby wspierać i motywować ambitnych i kreatywnych nauczycieli. Dlatego stworzę odrębny **fundusz na potrzeby realizacji mikroprojektów** skierowany do nauczycieli sądeckich szkół. Poprzez te mikroprojekty nauczyciele będą mogli się rozwijać, trenować kreatywność i proponować swoim uczniom dodatkowe zajęcia oraz inne możliwości nauczania, zyskując przy tym dodatkowe wynagrodzenie.
17. W Wydziale odpowiedzialnym za obszar edukacji powołam komórkę organizacyjną odpowiedzialną za opracowywanie projektów ze środków publicznych oraz za prowadzenie szkoleń pracowników oświaty z zakresu przygotowania i realizacji projektów, w tym z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej. Deklaruję też, że aktywni i kreatywni nauczyciele będą odpowiednio premiowani.
18. Z uwagi na dużą ilość dzieci z niepełnosprawnościami, problemami emocjonalnymi (depresje, samookaleczenia, a nawet samobójstwa) w nadchodzącej kadencji zbuduję centrum terapii dla dzieci i młodzieży, w którym znajdą się gabinety psychologów, terapeutów, psychiatrów dziecięcych, gabinety integracji sensorycznej i inne. Rolą tego centrum będzie kompleksowe zaopiekowanie się dziećmi i młodzieżą ze specjalnymi potrzebami. Centrum to będzie również inicjatorem różnych warsztatów, spotkań dla nauczycieli i praktyków (pracujących z dziećmi i młodzieżą z trudnościami), rodziców i wszystkich zainteresowanych pracą z dziećmi i młodzieżą. Docelowo centrum to będzie również pełniło funkcję drugiej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Podkreślałem to już wielokrotnie, że współpraca, partycypacja i wspólnota to warunki niezbędne do harmonijnego rozwoju miasta i jego mieszkańców, dlatego też w obszarze edukacji chciałbym położyć szczególny nacisk na integrację pracowników oświaty. Nowy Sącz mimo trwającego i pogłębiającego się wciąż niżu demograficznego jest miastem o bardzo dużym potencjale edukacyjnym. Chciałbym to wykorzystać, aby rozwijać miasto w zrównoważony sposób.

Projekt Węgierska-Bis.

Budowa nowych dróg, mostów czy obwodnic w Nowym Sączu i jego okolicy, ma wielkie znaczenie dla rozwoju miasta i regionu oraz w zasadniczy sposób wpływa na poziom bezpieczeństwa i komfort życia Sądectan. Również remonty dróg to rzecz naturalna, które w zależności od możliwości

budżetu miasta prowadzone są na bieżąco. Dlatego nie będę odnosił się do bieżącej konserwacji i remontów infrastruktury drogowej, które w ostatnich kilku latach były sprawnie prowadzone dzięki nadzwyczajnym i niespotykanym środkom finansowym z budżetu państwa, które płynęły do wszystkich samorządów w całej Polsce, w tym do Nowego Sącza.

Infrastruktura drogowa jest kluczowym elementem dla rozwoju miast i obszarów wiejskich. W miastach o średniej wielkości takich jak Nowy Sącz, które są położone w średnio zurbanizowanych obszarach, istnieje kilka wyzwań związanych z infrastrukturą drogową takich jak:

- **Komunikacja i dostępność.** W obszarach średnio zurbanizowanych, brak odpowiednio rozwiniętej sieci dróg utrudnia komunikację w samym mieście oraz pomiędzy miastami i wsiami powiatu czy województwa; dostępność komunikacyjna wpływa na jakość usług, edukację, opiekę zdrowotną i rozwój gospodarczy.
- **Bezpieczeństwo.** Niedostateczna infrastruktura drogowa może prowadzić do niebezpiecznych warunków oraz zdarzeń na drogach. Brak chodników, oświetlenia, przejść dla pieszych i odpowiednich znaków drogowych zwiększa ryzyko wypadków.
- **Stan techniczny dróg.** W obszarach słabo lub średnio zurbanizowanych często występuje problem z utrzymaniem dróg. Niedostateczne środki finansowe i brak odpowiedniej konserwacji mogą prowadzić do uszkodzeń nawierzchni i innych problemów, które wpływają na komfort jazdy i bezpieczeństwo.
- **Dywersyfikacja szlaków drogowych.** O ile to możliwe należy dążyć do częściowego przesunięcia części ruchu poza centrum miasta. W Nowym Sączu odnosi się to przede wszystkim do najbardziej zatłoczonej ulicy Węgierskiej w dzielnicy Biegonice, prowadzącej do Starego Sącza i Piwnicznej, Nowego Targu oraz do Słowacji.
- **Brak alternatywnych środków transportu.** W miastach takich jak Nowy Sącz nie tylko infrastruktura drogowa jest niewystarczająco rozwinięta, ale brakuje też alternatywnych środków transportu, np. dobrze rozwiniętej komunikacji publicznej, zapewniającej odpowiednią częstotliwość kursów czy sieci ścieżek rowerowych, co w istotny sposób ogranicza mobilność mieszkańców, zwłaszcza przemieszczających się pomiędzy Nowym i Starym Sączem, a także Rytrem, Piwniczną i Podegrodziem.
- **Zanieczyszczenie środowiska.** Niewłaściwie zaprojektowane drogi mogą prowadzić do zatłoczenia, zwiększonego zużycia paliwa i emisji gazów cieplarnianych, co w konsekwencji ma negatywny wpływ na środowisko naturalne. Trudno jest projektować nowe drogi, ponieważ wszędzie naruszane są czyjeś interesy, ale w tym przypadku zawsze trzeba mieć na uwadze dobro całej społeczności lokalnej.
- **Brak planowania przestrzennego:** W obszarach średnio zurbanizowanych często brakuje spójnego planowania przestrzennego. To może prowadzić do chaotycznego rozwoju infrastruktury drogowej, co utrudnia efektywne zarządzanie i rozwój miasta.

Chcę zatem odnieść się do kwestii budowy obwodnicy Nowego Sącza tzw. Węgierskiej Bis, przy czym szersze uzasadnianie konieczności jej budowy, jest chyba zbędne. Przypomnę, że pozostawiłem plany i uzgodnienia związane z budową tej nowej drogi. Przez 5 lat kadencji Prezydenta Ludomira Handzla projekt ten został całkowicie zaniechany. Ba, co gorsza, cofnięto wypracowane rozwiązania do punktu wyjścia. Działanie to miało na celu pokazanie, że wszystko, co zrobiłem lub przygotowałem podczas swojej prezydentury, było złe i zostało odrzucone. Taka logika spowodowała, że my Sądeczanie

tracimy pieniądze z budżetu państwa i UE oraz nasze prywatne, stojąc w korkach, wydając coraz więcej na paliwo i tracąc czas na dojazd do celu. Postaram się w telegraficznym skrócie wskazać na potrzeby budowy nowej obwodnicy.

1. **Ruch tranzytowy.** Przez miasto Nowy Sącz przepływa duży ruch tranzytowy. Budowa obwodnicy pozwoli na wyprowadzenie tego ruchu poza tereny zabudowane, co zmniejszy korki i zatłoczenie w centrum miasta.
2. **Bezpieczeństwo.** Ruch ciężarówek i pojazdów tranzytowych w centrum miasta może stanowić zagrożenie dla pieszych i innych użytkowników dróg. Obwodnica oddzieli ruch lokalny od tranzytowego, poprawiając bezpieczeństwo na drogach.
3. **Ochrona środowiska i komfort życia mieszkańców.** Zatłoczone ulice miasta to zanieczyszczone powietrze i uciążliwy hałas. Obwodnica pozwoli na przekierowanie ruchu ciężarówek i samochodów poza obszary mieszkalne, co korzystnie wpłynie na środowisko naturalne. Redukcja ruchu ciężarowego w centrum miasta poprawi w znaczący sposób jakość życia Sądectan.
4. **Rozwój gospodarczy.** Nowe połączenie będzie kluczowe dla rozwoju nie tylko Nowego Sącza, ale całego regionu. Obwodnica ułatwi dostęp do terenów przemysłowych, handlowych i logistycznych, przyciągając inwestorów i tworząc nowe miejsca pracy.

W ramach tego projektu przewiduję intensywne działania związane z budową ścieżek rowerowych, uzupełnianiem infrastruktury drogowej na osiedlach i w centrum miasta. Dodatkowym założeniem w pewnym sensie powiązany z planowaną budową obwodnicy pn. Węgierska Bis będzie **budowa w etapach toru rajdowego** (wyścigowego), który stworzy nowe możliwości rozwoju dla kierowców nie tylko z Sądecczyny, ale całego województwa małopolskiego, ponieważ będzie on miał również charakter szkoleniowy. Tzw. „Jojko” przy ul. Piłsudskiego zostanie zastąpione prawdziwym i bezpiecznym torem, na którym miłośnicy motoryzacji driftu będą mogli sprawdzić i podnosić swoje umiejętności. Lokalizacja tego toru w dzielnicy Biegonice w pobliżu obwodnicy Węgierskiej Bis, z dala od domów mieszkalnych będzie odpowiednia. Przy budowie obwodnicy będę współpracował z sąsiednimi gminami, powiatami oraz Zarządzeniem Województwa Małopolskiego, po to, by inwestycja ta nie obciążała budżetu tylko naszego miasta.

Program Starówka.

Przez wiele lat sądecka starówka pustoszała. Miało na to wpływ wiele zewnętrznych czynników, na które władze miasta nie miały wpływu. Już kiedyś jako członek zarządu miasta zastanawiałem się, co zrobić, aby jeszcze bardziej rozwinąć tętniącą życiem starówkę. Serce miasta pomimo wielu dolegliwości funkcjonowało bardzo dobrze. Kilka lat później już jako prezydent miasta zetknąłem się z problemem, jakiego wcześniej w Nowym Sączu nie było. Pustoszące i zamierające Stare Miasto. Zjawisko to zaczęło być coraz bardziej dotkliwe nie tylko dla przedsiębiorców prowadzących na tym terenie swoje interesy, ale również wszystkich Sądectan, którzy dostrzegali postępującą zapaść tej części miasta. Mało kto zdaje sobie sprawę z tego, że miasto Nowy Sącz na całej starówce posiada jedynie dwie kamienice i kilka lokali. Dlatego postulaty o obniżaniu czynszów przez miasto w sytuacji, w której władze praktycznie nie mają na to wpływu, pozostają bezprzedmiotowe.

Warto przypomnieć hasła podczas kampanii wyborczych, jakie prowadził Ludomir Handzel o obniżaniu czynszów dla najemców, które były co najmniej zadziwiające, skoro kandydat na prezydenta nie znał struktury właścicielskiej majątku miasta, a pretendował do tego zaszczytnego

urzędu. Obietnice wyborcze o tworzeniu kawiarni i knajpek na starówce to również kompletne nieporozumienie lub działanie mające na celu wprowadzenie wyborców w błąd. Przecież z prawnego punktu widzenia miasto nie może organizować i tworzyć kawiarenek na starówce, ale Ludomir Handzel oraz jego kandydaci twierdzili, że to możliwe. Efekty ich obietnic mamy dziś bardzo wyraźne. Starówka sądecka jeszcze nigdy nie była w tak złym stanie, jak dziś. Wszystkie obietnice Ludomira Handzla to zwykłe puste bez pokrycia hasła. Czy wynikało to z jego niewiedzy, czy też może składając te obietnice, kandydat kłamał? Bez względu na to, gdzie leży prawda, źle to o nim świadczy, a samo postępowanie pozostawiam ocenie mieszkańców.

Jako był prezydent i obecnie kandydat na ten urząd dostrzegam czynniki kryzysowe takie jak:

- **Zaniedbane budynki** Wiele budynków na starówce jest w złym stanie technicznym. Zniszczenia, wilgoć i brak konserwacji przyczyniają się do ich degradacji.
- **Brak atrakcyjności.** Starówka może być postrzegana jako mało atrakcyjne miejsce ze względu na brak nowoczesnych udogodnień, zatłoczone pojazdami ulice i brak zieleni.
- **Wysokie koszty remontów.** Właściciele prywatnych nieruchomości często nie stać na kosztowne remonty.
- **Degradacja społeczna i ekonomiczna.** Depopulacja oraz zmiana statusu Nowego Sącza z miasta wojewódzkiego na miasto powiatowe.

Rewitalizacja starówki to kluczowy temat dla Nowego Sącza, do którego podchodzę z dużym zaangażowaniem. Zaplanowałem szereg działań, które zamierzam wprowadzić po objęciu funkcji Prezydenta Miasta. Na wstępie przeprowadzę dokładną **diagnozę i analizę**, która bezwzględnie powinna być zrealizowana we współpracy z właścicielami nieruchomości znajdujących się na sądeckiej starówce. Jest to warunek, aby bezbłędnie zidentyfikować czynniki kryzysowe, potrzeby rewitalizacyjne oraz potencjały, co w efekcie pozwoli opracować plan działania.

Rewitalizacja jest konieczna, zważywszy na **konieczność ochrony dziedzictwa kulturowego**. Starówka Nowego Sącza ma bogatą historię i wartości architektoniczne. Naszym celem jest zachowanie i przywrócenie jej dawnej świetności. **Ponowne zasiedlenie starówki, odtworzenie jej funkcji administracyjnych, usługowych i rozrywkowych** to warunek przywrócenia dawnej świetności i nadania temu miejscu prestiżu. Rewitalizacja przyniesie **poprawę jakości życia mieszkańców**, przyczyni się do lepszego funkcjonowania dzielnicy oraz do stworzenia przestrzeni dla społeczności, w tym atrakcyjnych miejsc spotkań Sądectzan i ich gości. Będzie też elementem **zrównoważonego rozwoju miasta oraz** łączenie tradycji z nowoczesnością. Mając na uwadze powyższe okoliczności, **podejmę działania rewitalizacyjne polegające na:**

- **Modernizacji infrastruktury**, budowę parkingów wokół Starego Miasta, a w szczególności rozbudowę parkingu pod Restauracją Panorama oraz wzdłuż wałów w kierunku mostu na Dunajcu i ronda.
- **Wspieraniu właścicieli prywatnych nieruchomości** i podjęcie współpracy z właścicielami kamienic w celu zachęcenia ich do remontów i renowacji.
- **Promocji kulturalnej** polegającej na organizacji wydarzeń kulturalnych, festiwali, wystaw i koncertów na starówce.
- **Tworzeniu zielonych przestrzeni** w tym parków, skwerów i ogrodów publicznych.
- **Przywróceniu lokalizacji jednostek i wydziałów Urzędu Miasta**, m.in. urzędu pracy, wydziału architektury oraz zachęcenia innych instytucji publicznych do przeniesienia swoich siedzib do ścisłego centrum miasta.

- **Budowie Centrum Usług Społecznych.** Założenie CUS zostały opisane w tym programie w części dotyczącej opieki społecznej i zdrowia.
- **Finansowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych** w miarę możliwości budżetu Nowego Sącza oraz pozyskiwanie jak największych środków zewnętrznych, w tym środków z funduszy unijnych, programów rządowych oraz lokalnych inicjatyw przy szerokiej współpracy z prywatnymi inwestorami i sponsorami.

Podejmowanie działań w pojedynkę nie przyniesie zakładanego rezultatu, dlatego niezbędne jest **partnerstwo i partycypacja**. W proces rewitalizacji włączę mieszkańców, organizacje pozarządowe i lokalnych przedsiębiorców. Zlecę przeprowadzenie konsultacji społecznych, a realizacja projektów będzie skrupulatnie monitorowana i w miarę potrzeby stosownie modyfikowana. Do realizacji tego celu powołałam w urzędzie specjalną komórkę organizacyjną z **menadżerem starówki na czele**, która będzie miała za zadania stałe i bezpośrednie kontakty z właścicielami nieruchomości oraz z przedsiębiorcami prowadzącymi swoje firmy na starówce, a także z organizacjami pozarządowymi. Rolą tej komórki i menadżera starówki będzie również koordynacja działań jednostek miasta oraz innych podmiotów samorządowych i wspieranie działań marketingowych, które przyczynią się do realizacji postawionych celów. **Rewitalizacja to proces długotrwały, ale z zaangażowaniem i współpracą możemy przywrócić blask starówce Nowego Sącza!**

Bezpieczeństwo mieszkańców miasta Nowego Sącza.

Jako wieloletni Prezydent Miasta Nowego Sącza byłem odpowiedzialny m.in. za zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców, które zawsze było dla mnie zadaniem priorytetowym, wymagającym najwyższej uwagi. Traktuję bezpieczeństwo jako wartość bezcenną, należącą do grupy najważniejszych potrzeb ludzkich, co zwłaszcza w obecnej sytuacji międzynarodowej nabiera szczególnego waloru.

Moi adwersarze i polityczni oponenti zdają się zapominać, że zorganizowałem i utworzyłem w Nowym Sączu, jako w pierwszej jednostce samorządu terytorialnego województwa małopolskiego, sprawnie funkcjonujący system zarządzania kryzysowego wraz z całodobową służbą Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, do którego mieszkańcy do chwili obecnej mają możliwość zgłaszania wszelkich informacji o zaistniałych zagrożeniach i nieprawidłowościach w funkcjonowaniu infrastruktury komunalnej oraz o wszelkich rozpoznanych zdarzeniach, zagrażających i mających wpływ na życie oraz zdrowie. Centrum umożliwia szybkie reagowanie i podejmowanie interwencji w przypadkach zaistniałych zagrożeń. W ramach zorganizowanego systemu zarządzania kryzysowego zapewniłem wysoki poziom współpracy i współdziałania wszystkich służb, inspekcji i straży. Elementy współpracy i współdziałania były wielokrotnie sprawdzane podczas organizowanych specjalistycznych ćwiczeń oraz uzyskiwały najwyższe noty obserwatorów i przedstawicieli administracji państwowej.

Zapewniając środki na utrzymanie gotowości bojowej funkcjonującej w Nowym Sączu Ochotniczej Straży Pożarnej „Biegonice”, doprowadziłem do znaczącej rozwoju i poprawy warunków lokalowych tej jednostki oraz do wyposażenia jej w specjalistyczny sprzęt wykorzystywany do prowadzenia działań ratowniczych, a także do posiadania optymalnej ilości samochodów bojowych.

Zorganizowałem Miejski Magazyn Przeciwpowodziowy oraz zapewniłem jego wyposażenie w różnego rodzaju sprzęt ratowniczy, odzież ochronną, środki, a także materiały do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej. Wypracowałem wspólnie ze specjalistami skuteczne procedury reagowania na

występujące zagrożenia powodziowe, które w ocenie kontrolerów Najwyższej Izby Kontroli uzyskały status godnych do upowszechnienia w skali kraju.

Przeprowadziłem rozbudowę oraz modernizację systemu ostrzegania i alarmowania miasta. Stworzyłem system ostrzeżeń kierowanych do zainteresowanych mieszkańców miasta poprzez wysyłanie informacji SMS o lokalnych zagrożeniach, niebezpiecznych zjawiskach pogodowych oraz utrudnieniach w ruchu drogowym.

Doświadczenia lat minionych, ale też współcześnie występujące kryzysy, w szczególności związane z trwającą blisko naszych granic wojną, utwierdzają mnie w przekonaniu, że zagrożeń dla naszego bezpieczeństwa nie można bagatelizować. Jako przyszły Prezydent daję Państwu **gwarancję kontynuacji** wszystkich powyższych zadań oraz ich systematycznego doskonalenia. Dodatkowo ze względu na obecne uwarunkowania geopolityczne podejmę działania na rzecz rozwoju oraz modernizacji istniejących na terenie miasta schronów i ukryć zabezpieczających, które zapewniają ochronę mieszkańców przed skutkami zagrożeń militarnych, w tym przed ewentualnym zagrożeniem nuklearnym.

Finasowanie zadań zapisanych w programie. Środki zewnętrzne.

W trakcie trwania moich poprzednich kadencji udało nam się pozyskać środki zewnętrzne, które pozwoliły na zrealizowanie wielu inwestycji na terenie miasta, które były niejednokrotnie kluczowe dla dzisiejszego wyglądu i funkcjonowania miasta. Informacje o tym można przeczytać na <https://www.facebook.com/infrastrukturamiejska>. Czerpaliśmy środki ze wszystkich dostępnych źródeł zewnętrznych na zadania z zakresu rewitalizacji, kultury, sportu, transportu, bezpieczeństwa, pomocy społecznej oraz szeroko rozumianej infrastruktury. Korzystając z zewnętrznych źródeł finansowania, zwiększaliśmy możliwości finansowe Nowego Sącza, zmniejszając w ten sposób wydatki z budżetu miasta, który ma przecież swoje ograniczenia. Wspieraliśmy budżet miasta, uzyskując dofinansowanie nie tylko na inwestycje (tzw. projekty twarde), ale również na wiele przedsięwzięć społecznych, edukacyjnych itp. (projektów miękkich). Decydowałem się na pozyskiwanie środków zewnętrznych na najważniejsze dla miasta i Sądecczyny zadania.

Obecnie trwa proces precyzowania i uruchamiania programów unijnych. Na rynku dostępne są różne źródła finansowania rozwoju miasta, dopasowane do konkretnych potrzeb. Finansowanie zaplanowanych działań z dotacji pozwoli na realizację wielu istotnych z punktu widzenia rozwoju miasta zadań. Dotyczy to zwłaszcza bezwrotnych dotacji. Trzeba też liczyć się z koniecznością spełnienia szeregu wymogów i formalności, ale zapewniam, że współpracuję z kadrą fachowców, z którą niejednokrotnie udowodniliśmy naszą skuteczność w osiągnięciu zamierzonych celów.

Oto programy, z których m.in. będę realizować działania w latach 2024-2028:

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko.** Zainwestuję w bezpieczeństwo energetyczne miasta, rozwój odnawialnych źródeł energii, ochronę środowiska, bezpieczny i ekologiczny transport oraz ścieżki rowerowe. Pieniądze pozyskam także na rozwój kultury i ochronę dziedzictwa kulturowego. Fundusze Europejskie wspierają **rozwój infrastruktury transportowej**, zatem pozyskiwane środki będą przeznaczane zarówno na budowę dróg i elementów im towarzyszących oraz transport, zwłaszcza ekologiczny. Planuję także zrealizować działania z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury, tzw. *odbetonowanie* terenów miejskich.

- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki.** Będę wspierał działania zmierzające do współpracy realizacji projektów badawczo-rozwojowych we współpracy z uczelniami wyższymi w mieście.
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego.** Dzięki programom z tego funduszu poprawię sytuację osób na zmieniającym się **rynku pracy**, zadbam o rozwój edukacji i usług **zdrowotnych**. Będę wspierał rodziców w opiece nad dziećmi i osoby ze szczególnymi potrzebami.
- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy.** Wzmocnię cyberbezpieczeństwo jednostek miasta oraz podniosę kompetencje cyfrowe lokalnej społeczności.
- **Program Interreg (Europejska Współpraca Terytorialna).** Z programu, który ma charakter międzynarodowy, planuję zrealizować zadania z zakresu współpracy samorządowej, w tym z obszaru turystyki i kultury.

➤ **Program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027** pozwoli mi sfinansować liczne zadania z szerokiego zakresu działalności miasta oraz wsparcie potrzeb naszych mieszkańców; będzie skutecznym narzędziem dla dalszego rozwoju przedsiębiorczości w Nowym Sączu, zapewnienia lepszego dostępu do **edukacji i kultury**, poprawy infrastruktury społecznej i zapewnienia pomocy grupom i osobom najbardziej jej potrzebującym, wsparcia wspólnot lokalnych. Środki te pozwolą na zadbanie o środowisko naturalne w mieście, wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej i zielonej infrastruktury oraz na ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia, a także pozwolą na podjęcie działań w obszarze technologii cyfrowych, energetyki oraz transportu. Z udziałem tych środków zrealizuję inwestycje przyczyniające się do **podnoszenia efektywności energetycznej** w budynkach użyteczności publicznej, komunalnych, socjalnych.

➤ Wykorzystując środki zewnętrzne, planuję działania przyczyniające się do **rozwoju oferty turystycznej** bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych. Rezultatem będzie podniesienie atrakcyjności miasta, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, chociażby z uwagi na to, że turystyka to sektor, który tworzy rynek pracy i umożliwi wzrost zatrudnienia. Będę kontynuował rewitalizację zdegradowanych obszarów miejskich poprzez kompleksowe i skoncentrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni oraz gospodarki. Chcę nadal dbać o infrastrukturę kultury, wspierać **rozwój m.in. domów kultury, bibliotek, muzeów** i wyposażać je w nowe technologie, dokumentujące, zachowujące i upowszechniające dziedzictwo niematerialne.

W jakże ważnej w naszym mieście dziedzinie **ochrony i opieki nad zabytkami** pozyskam środki na wspieranie prac **konserwatorskich, restauratorskich i zabezpieczających** oraz robót budowlanych przy zabytkach nieruchomych wraz z ich otoczeniem, tj. prac umożliwiających zachowanie dotychczasowych lub nadanie nowych funkcji zabytkom, tak aby mogły pełnić funkcje kulturalne, edukacyjne itp. Planuję też pozyskać środki na zadania inwestycyjne w zakresie odnowienia zdegradowanych obiektów budowlanych, którym zostanie nadana nowe przeznaczenie.

Dodatkowo będę również pozyskiwał środki z innych dostępnych źródeł zewnętrznych, dotacji celowych, środków pomocowych z instytucji rządowych i regionalnych.